

Павел Вежинов

Барьерата

1

И все по-често нощем започва да ме застига самотата, това най-чуждо и най-непонятно за мен чувство в досегашния ми живот. Появява се обикновено около полунощ, когато застиват всички живи и мъртви шумове освен постоянното пукане на панелите като кости на изстиващ мъртвец. Винаги в такива мигове ме обхваща нелепото чувство за някакво едва доловимо дихание на хищно животно, но толкова близко и плътно, сякаш съм в огромната му уста. Ставам и започвам да се разхождам нервно из грамадния хол, който всъщност е моето работно помещение. Няма спасение. Усещането за самотата не е гъсто и лепкаво, то е остро и бляскаво като връх на кама. Застига ме съвсем ненадейно, мъчи се да ме притисне в ъгъла, край глупавата зеленясала амфора или край фикуса, натикан там от моята чистачка. Едва намирам сили да се изплъзна и да изскоча през вратата, без да изгася зад себе си нито една светлина. Качвам се в асансьора, смъквам се със затаен дъх от четиринайсетия етаж в партера. Знам много добре, че в такава нощ бих загинал, докато ме намерят, ако тая скърцаща катафалка внезапно спре. Качвам се в колата, бързо запалвам мотора. Неговият тих, ромонещ шум, безкрайно по-приятен от бълбукането на прочутите планински потоци, мигновено ме свързва. Усмивам се на глупостта си, потеглям бавно. И все пак се чувствавам някак хладно изтръпнал, сякаш са ме извадили от хладилник. Зиморничаво свивам рамене. И отварям прозореца, за да изветрее вонящото дихание на звяра, което ме е преследвало до самата кола. Не знам какво става с мен, май нещо съм се невротизирал, откакто се разведох с жена си.

Гумите пърпорят под мене меко и монотонно, като дъжд. Свивам много остро към алеята, която ни служи за улица, за да чуя обидения и ободряващ в същото време писък на спирачките. Фаровете задраскват като с пръст тъмните фасади на блоковете. Някой далечен полилей, спипан от светлините им, пламва за миг

пред очите ми и угасва. Бялва се и изчезва в небитието тънко дантелен перде. Вече не съм сам, моторът е с мен, напразно ругаят това търпеливо и непретенциозно същество, че бълвало мръсотии. Е, бълва, разбира се, но поне го прави с такт и прецизно, не се уригва като хората на кисело вино и чесън.

По това време май че е отворен само нощният ресторант на хотел „София“. Паркирах, както винаги, на площада и доста разколебан се пъгнах в елегантния асансьор. Бях се успокоил съвсем, заведението с нищо не ме привличаше. Не съм пристрастен към алкохола, не обичам празни компании, пияни дърдорковци, ласкатели. И все пак това като че ли е постоянната ми среда, натам ме тика всекидневната човешка инерция. Минах през ресторанта, без да посмея да се огледам, и седнах на една отстранена маса. По природа съм недружелюбен, малко навъсен човек, устните ми са винаги здраво стиснати. Знам, че съм търсен, но не разбирам защо. Като че ли неприветливите хора, които само от време на време ще изтърсят някой заядлив парадокс, са много по-силен притегателен център от веселите дърдорковци, особено около жена ми, която събираше около себе си рояци от хора. А сега, вместо да се успокоя, изведнъж се почувствувах в някакъв идиотски вакуум.

Поръчах си бял италиански вермут, сладникаво и блудкаво питие, което е по-добре да не се пие. Но с какво друго да се налива човек в тоя закъснял час? Едва сега предпазливо се поогледах. Тая вечер ресторантът ми се стори доста празен, поне додето стигаше погледът ми. Беше непривично тихо, тишината сякаш бе фиброзираща между червените кадифени завеси. В нейната призрачна мрежа безшумно, като паяци, се плъзгаха келнерите, сервираха мълчаливо и сръчно. Това май че е най-голямото достойнство на ресторанта, иначе студеното телешко месо, което си бях поръчал, ми се стори доста жилаво. Изпих още един вермут, после едно съвсем сухо уиски, само с една малка бучка лед. Започнах да се разгривам вътрешно. Както винаги в такива случаи, първо се събужда въображението, протяга тънките си крилца, сини като на водно конче, и се приготвя да литне. Но не успя тоя път, някакъв келнер се приближи до мен и каза учтиво:

— Капят ви на голямата маса, другарю Манев.

Не бях видял никаква голяма маса.

— Кой ме кани?

— Големия Жан.

— Пиян ли е?

— Не, ни най-малко...

Въздъгнах притеснено. Големия Жан е моят шивач. Наричат го Големия Жан за разлика от Малкия Жан, който все още работи като частник. Не може току-тъй човек да обиди шивача си, особено ако държи да е добре облечен.

— Кажете му, че след малко ще дойда — отвърнах аз.

Доядох, без да бързам, студеното телешко и мрачно се понесох към неизвестната маса. Да, Жан наистина бе събрал поне десетина души между своите почитатели и клиенти. Като ме видя, той стана прав в своя безукорно изгладен, хризантемен костюм. Тоя човек, който с такъв вкус обличаше другите, наистина не знаеше как да облече себе си.

— Няма нужда да ви го представям, всички го знаете.

Едва ли — помислих с досада аз, докато сядах на почетното място до него. Не бях естраден композитор, за да ме гледат с опулени очи момичетата от модерните кафенета. Все пак имаше няколко познати, нищо особено, един режисьор от анимационната студия, барманката на дневния бар. Изобщо, както напоследък се случва, жените бяха повече от мъжете и по-добре се забавляваха, макар че алкохолът вече бе успял да напрази гласовете им доста кресливи. В края па краищата сам си бях виновен, дори острият кинжал на самотата не е така страшен, като една леко пийнала, бърлива и досадна компания.

И все пак можеше да бъде и по лошо — ако бяха съвсем пияни, да речем, или говореха за коли и футболни мачове. Тия поне бърбореха нещо за филми, макар и български. Животът ми е пълен с такива празни вечери и ненужни познанства, които понякога ми тежат с години. Стараех се да гледам само в чашата си, да не поемам реплики, да не се усмихвам, да не проявявам излишен интерес към нищо и никого. Изобщо хубавичко се наскучах. И тая вечер навярно щеше да изчезне докрай от паметта ми, ако все пак не се беше случило нещо особено. Но то се случи малко по-късно и сега, както бях изпълнен с досада, нямах никакво усещане, че ме очакват някакви изненади. Само от

време на време поглеждах съвсем дискретно часовника си, който си тракаше все така акуратно, без да се интересува в каква компания бях попаднал. И когато сам той ме увери, че времето на доброто възпитание е, кажи-речи изтекло, станах, извиних се и си отидох. Разбрах, че Жан никак не е доволен от мене, но какво да правя? Щях да му изпратя покана за някоя оперна премиера, той много обича всякакви премиери.

Навън бе станало доста хладно, вятърът мъкнеше ниско над града жълти разпокъсани облаци. И катедралата сякаш бе залята с гъст зарзалев сок, кубетата ѝ мътно проблясваха под небето. Никакви хора не се мяркаха по площада освен тия на паметника, запътени към своята безкрайна участ. Нямах никаква връхна дреха, затова побързах да се пъхна в колата. И тъкмо бях потеглил, усетих зад себе си някакво човешко движение. Така се стреснах, че заковах на място колата. И се обърнах рязко назад с чувството, че в следния миг ще ме сполети жестокият удар — на обвита в плат метална тръба, както обикновено се случва. Разбира се, нищо подобно не стана — от задната седалка ме гледаше уплашено женско лице, доста продълговато, опулено, бледо. Едва повярвах на очите си.

— Какво правите тук? — креснах аз гневно.

Разбира се, не бях толкова ядосан, колкото засрамен от собствения си страх. Но за ядосване си беше — как тъй ще се пъха без разрешение в колата ми.

— Нищо, чаках ви — отвърна тя уплашено. — Но вие тръгнахте толкова бързо.

— Защо ме чакахте?

— Не ме ли познахте? — попита тя учудено.

— Откъде да ви познавам? — отвърнах аз почти грубо.

Разбира се, това не е най-добрият начин да се разговаря с млади момичета. А тя наистина беше съвсем младо момиче, около двајсетинагодишно, в тоя момент ми се стори малко немито и износено.

— Ами ние бяхме заедно в ресторанта... И вие специално ме погледнахте.

Глупости — специално! Може и да съм я погледнал, но сигурно съм си мислил за нещо друго. И изобщо не обичам ресторантски момичета, тия малки хоботници, които смучат

алкохол много по-добре от организираните хамали. Пък и как да ги види човек, като непрекъснато са обвити в облаци цигарен дим.

— Е, добре де!... И няма това е причина да се на пъхате в колата ми.

Гневът ми бе преминал, бе се превърнал в леко раздразнение.

— Ами аз ви чаках! — отвърна тя. — Вие нали казахте по едно време, че ще си тръгвате... А навън ми се стори много студено.

— Откъде разбрахте коя е колата ми?

— Нямахше друго пежо... Пък и вратата беше отворена.

— Да, добре! И за какво ме чакахте?... Ако ми е разрешено, разбира се, да попитам?

Но този вид ирония надали действува на момичета като нея, на младите хоботници, искам да кажа. Тя само примигна и отвърна простичко:

— Исках да ви помоля да ме заведете до вкъщи... Защото е вече късно и трамваите не работят.

Е! Не толкова глупав претекст!... Но на такава въдица обикновено кълват по-млади или доста по-стари шарани от мен.

— Къде живеете?

— Към Централния затвор — отвърна тя сериозно.

Ама пък посока! Пък може да не е претекст! Как се бяхта дотам пеша посред нощ! Това си е цяло пътешествие.

— Виж какво, мойто момиче — отвърнах аз с доста променен тон. — Вие сама видяхте, че изпих няколко чаши... Как да се мотая из града в това състояние. Представете си, че ме срещне някой патрул на КАТ!...

— Вие нали и без това си тръгнахте? — попита тя учудено. — С колата, искам да кажа...

— Е, да, но щях да мина по странични, тъмни улици.

— Да, прав сте щом е така! — отвърна покорно тя и посегна към вратата.

Много по-късно, когато това немито и нескопосно момиче по един или друг начин стана част от живота ми, тая нейна примирена покорност щеше да къса из ден в ден сърцето и нервите ми.

— Чакайте! — казах аз. — Къде тръгнахте?

— Ами щом е така!

— Ще ви закарам поне до пиацата за таксита.

— Не, няма нужда!

И слезе от колата. Но като видях нейната убита, някак несвястна походка, не разбрах как съм излязъл навън. Като я настигнах, тя плачеше, безмълвно наистина, но сълзите обилно течеха по лицето ѝ. Съвсем се обърках. С моето малко хладно и може би отчуждено сърце все пак не можех да понасям женски сълзи, те винаги ме разстройваха. Изглежда, момичето не беше това, което отначало помислих.

— Ако нямате пари за таксита — казах аз, — с удоволствие ще ви услужа. Как тъй ще вървите пеша по това време!

— Не, не! — възкликна тя. — Не, няма нужда!

Горда на всичко отгоре! Ако не се беше разплакала, щях отново да я нахокам. Горда, пък се пъха в чужди коли!

— Добре, вървете с мен, ще ви закарам! — казах аз. — Докато не сте се удавили в тия сълзи.

И тръгнах ядосан към колата си. Тръгнах, но не чух никакви стъпки след себе си. Като се обърнах, тя стоеше с гръб към мен и гледаше към небето тъй, сякаш се готвеше да полети към него. Това усещане беше много силно, струваше ми се, че вятърът всеки миг ще я отвее — толкова лека и безплътна ми се стори в тоя миг.

— Хайде, защо не идвате? — попитах аз нетърпеливо.

Тя тръгна послушно към мене, после нерешително спря.

— Не смея да се върна у дома — каза тя. — Страх ме е...

— От кого ви е страх?

— От майка ми... Тя и без това няма да ме пусне по това време. Пък и да ме пусне — все едно. Вие нямате представа що за човек е тя! — В гласа ѝ прозвуча съвсем искрено отвращение.

— Добре де, тогава какви комедии ми устройвате?

Тя примига смутено, после каза просто и ясно:

— Аз... аз си помислих, че вие ще ме поканите... Сега ми е трудно да си представя чувствата, които тогава съм изпитвал. Не бях нито стреснат, нито ядосан, нито изненадан дори. От всичко най-малко бях съблазнен, разбира се. Гледах я такава неустойчива, недооблечена, вятърът увиваше роклята около

слабичките ѝ бедра. Не усещах никакъв срам в нейните думи, никакво стеснение, но и никакъв порок в същото време, сякаш не говореше с мен, а с леля си. Именно тогава в мен трябва да се е родила милостта или някакво друго чувство, доста непонятно, но все пак естествено. Въздъгнах, вдигнах рамене и измърморих:

— Ами да вървим тогава!... Няма да ви оставя на улицата.

Лицето ѝ изведнъж светна, вятърът сякаш изтри с ръка сълзите ѝ. Случаят явно беше по-невинен, но в същото време и много по-лош, отколкото съм могъл да очаквам. Но дори не се мъчех да размишлявам в тоя миг. Всъщност кой ли би могъл да ги разбере истински тия днешни момичета, като те сами себе си не разбират.

— Как се казвате? — запитах аз.

— Доротейя...

— Е, добре, Доротейя, изглежда, че все пак знаете доста за мен... Името ми, марката на колата. А как разбрахте, че жена ми няма да ви напердаши, като отидем сега у дома.

— Вие сте разведен — отвърна тя. — И живеете съвсем самичък.

— А това откъде знаете?

— Ами докато ви чакахме на масата, Жан разказа за вас разни работи... Хвалеше ви, разбира се. Каза между другото, че сте сопнат, но много добър човек.

Да, ясно, трябваше да се досетя. Но и момичето не беше толкова загубено, колкото изглеждаше на пръв поглед. Много добре бе съобразило какво трябва да се направи. И не разиграваше ли сега, без само да разбира, някаква много тънка и далечна игра? Никак не беше изключено. Само едно нещо много ясно съзнавах в тоя момент — въпреки всичко в нея нямаше ни хитрина, ни преднамереност. Това поколение е всъщност достатъчно лишено от скрупули, за да има нужда от лъжи и тънки преструвки.

Качихме се в колата, аз отново я оставих да седне отзад. Нямах никакво желание да скъсявам първоначалната дистанция. Дори да е имала някаква инстинктивна хитрина в себе си, нищо няма да я огрее. Така се беше сгушила в ъгъла, че не я виждах дори в огледалото за обратно виждане. Мълчеше си, може би бе заспала. Не беше никак чудно, приближаваше три часът. А тя,

естествено, бе преживяла доста неизвестности и несгоди, докато си хване това глупаво пиле, каквото бях аз. Както и да е, чувствувах се съвсем нормално. Пък и обичам да карам нощем по пусти улици, по булеварди, из които вятърът мъкне пияници и мръсни хартии. Обичам да усещам как ме облъхва топлият дъх на мотора, как го поемам на едри глътки като от кислороден мехур. Ще я оставя да спи в хола, разбира се. В най-лошия случай да ми задигне някоя от голите абаносови фигурки, които моят брат бе донесъл от Африка. А сега-засега най-важното беше да се качим незабелязано в асансьора. Не че държа толкова много на чуждите мнения, но младата леди явно не ми подхождаше. Пък и с тоя блудкав вермут в стомаха кой знае как щяхме да изпълим четиринайсет етажа. Живеех на последния от тях, над мене имаше само облаци, небе и добре охранени, мързеливички музи.

Но, слава богу, асансьорът работеше. Отключих вратата и я въведох с облекчение.

— У вас свети! — каза учудено тя. — Наистина — да не е дошла жена ви?

— Не се страхувайте — отвърнах аз шеговито. — При всички случаи боя ще изям аз...

Едва сега успях да я разгледам по-добре. Пристъпваше пред мен с малко странна походка — много лека и малко скована в същото време — като гълъб или като чайка, която предпазливо крачи по мокрия пясъчен бряг. Беше облечена в евтина импримена поличка и някакво черно елече — и двете доста омачкани. Не носеше чорапи, макар че пролетта беше доста хладничка. Нямаше чанта или джобче по дрехите, не държеше в ръцете си ни ключ, ни дори носна кърпичка — приличаше наистина на птичка божия, която спи нощем по клоните на дърветата. Доротей огледа предпазливо обстановката, после обърна към мен прозрачните си очи.

— Много хубаво е у вас! — каза тя искрено.

— Не намирам...

Наистина нищо особено. Нямам склонност към вещи, а най-хубавите от тях бе прибрала жена ми, с основание, разбира се, понеже ги бе купувала самата тя. Имаше няколко добри картини по стените, пиано и много хубав виенски мокет на пода, нежно портокалов на цвят, който отначало много ме дразнеше. И мокета

бе купила жена ми, с валута при това, макар че бяхме вече разведени. Казваше, че отива много хубаво на цвета на стените, с тая типично женска логика, която ги задължава да си ушийт син костюм, ако случайно имат синя чантичка. А според мен най-добре отиваше на черния, плътен цвят на пианото, много красиво и старо, което отлично се открояваше на нежния тон. Доротей отиде право при него, отвори капака и внимателно разгледа поизхабените жълтеникави клавиши.

— Това ли е вашето пиано? — попита тя. — Искам да кажа — на него ли работите?

— Да, на него...

— Не е ли много старо? — попита тя разочаровано.

— Нищо, върши ми работа.

Тя отново вдигна към мен прозрачните си очи.

Първоначалното ѝ стеснение беше съвсем изчезнало, сега се държеше така естествено, сякаш бе у дома си.

— Ще ми изсвирите ли нещичко? — помоли се тя. — Съвсем малко макар... Но да бъде ваше, естествено.

— И за какво ви е?

— Искам да усетя какъв човек сте... Макар да не разбирам много от музика.

Това ми се видя интересно. Малкият нощен хоботник, колкото и да бе симпатичен и странен, какво ли можеше да открие в един откъс? Но от жените, както се бях уверил през моя доста дълъг живот, всичко може да се очаква. Както от жена ми например. Тя си бе отишла от мен съвсем внезапно, без никакви особени причини. Или поне на мен така ми се струваше. Нямахте ни причини, ни основания, просто си отиде, дори без баналния скандал или сълзи, които се полагат в такива случаи. Няма жена на тоя свят, която поне веднъж през живота си да не направи нещо безумно и непоправимо. Просто се чудехме какво да измислим на бракоразводния процес. Може би вече съжаляваше, но не беше от хората, които се връщат назад по средата на пътя. Прежълтя като отровена на процеса, излезе навън и едва тогава заплака. Престорих се, че не съм забелязал — за мое удобство, разбира се. Не съжалявах особено, макар че я обичах. Беше много силна и властна натура, непрекъснато ми налагаше своя стил на живот. И аз едва съществувах в артистичния безпорядък, в който

живеехме. След това останах сам, отначало бях много по-продуктивен, някои критици казваха, че се намирам в подем на таланта.

Доротейя стоеше пред мен и чакаше.

— Много е късно — казах аз колебливо. — Ще събудим съседите.

— Съвсем тихичко! — помоли отново тя. — Никой нищо няма да чуе.

Позамислих се малко. Преди два дни бях завършил нещичко и все още не знаех как изглежда. Нарочно го бях оставил настрана за някое време, колкото да поузрее само, пък и аз да се отдалеча от него. Но докато още работех, усещах в себе си слабички гласове на вътрешно ликуване. А това не беше малко. Имах доста трезва преценка за своето творчество, разчитах повече на моята музикална култура, отколкото на някакво вдъхновение. Според мен човек да разчита само на таланта си, е все едно да разчита на вятъра да подкара колата му.

— Ами тогава седнете! — казах аз.

— Къде да седна?

— Където искате...

Тя седна на първата табуретка, която се мярна пред очите ѝ. Всъщност не седна, а сякаш кацна там като зиморничаво врабче. И щом докоснах клавишите, изведнъж забравих за нейното съществуване. Винаги просвирвах нощем това, което бях написал през деня. Лошо работя, когато в очите ми блести слънцето, изобщо не обичам ясни слънчеви дни. Истински мога да почувствувам своята музика само нощем или в някой тих, дъжделив ден, когато ярките блясъци на деня и природата не са пред очите ми.

И сега, докато свирех, отново усетих тия леки изблици на вътрешно ликуване. Увлякох се и изсвирих всичко докрай. Май че съвсем заприличах на тия глупци поети, които се опиват от собствените си стихове и мъчно се сещат да спрат, като почнат веднъж. Едва когато свърших, се досетих, че не съм сам. Повдигнах глава и я погледнах. Нейният вид можеше само да ме поласкае.

— Хареса ли ви? — запитах аз шеговито.

— Много! — отвърна тя спонтанно.

— А знаете ли как се казва?

— Знам! — отвърна тя простичко. — Нарича се „Кастилски нощи“...

Надали щях да се слиям повече, ако внезапно ме беше ухапала. Там е работата, че композицията наистина се казваше „Кастилски нощи“. Но това знаех само аз и никой друг човек на света. Не бях го написал дори на нотните листове. Гледах я тъй, сякаш не беше човек, а някакво провидение.

— А откъде знаете? — попитах аз едва-едва.

— Просто знам...

И докато я гледах все така слисан, тя добави спокойно:

— Аз не съм съвсем като другите... Аз съм луда...

2

Аз не съм млад човек. Но не съм и стар, миналата есен навърших ония фатални четиридесет години, които в днешния свят се смятат за последния предел към зрялата възраст. На вид изглеждам може би малко повече. За това впечатление най-много допринася гъстата ми, но доста посивяла коса. И двете дълбоки бръчки, които разделят на две малко хлътналите ми бузи. Всичко това се усилва и от моята обичайна неприветливост и сдържаност. А всъщност не съм чак толкова неприветлив човек, разговарям възпитано и любезно, дори имам не лошо чувство за хумор, което добре се връзва с моето сериозно лице. Минавам за най-добрия специалист по филмовата музика. Не е кой знае какъв комплимент, но поне нямам никакви материални грижи. Написал съм и няколко други, по-сериозни неща, две-три от които са много известни.

По природа съм здравомислещ човек, освен от музика интересувам се още от космогония и астрофизика, дори от математика, която смятам за основа на всяко сериозно човешко знание. Винаги съм смятал, че най-съществената черта в строежа на природата, дори в строежа на изкуствата, е хармонията. В това съм се уверил дори от най-простите природни закони. Ако в някое явление на света не мога да открия хармония, това означава

за мен, че не съм го разбрал. Или че не е нормално и завършено явление.

Казвам всичко това, за да разберете в какво трудно положение се оказах изведнъж. Но не съм момче, разбира се, съвзех се бързо, минах спокойно през стаята.

— А кой ви е казал, че не сте като другите?

Едва ли бих могъл да формулирам по-любезно въпроса.

— Установено е — отвърна тя неохотно.

Установено било! Може да съм малко груб човек, но съвсем не съм неделикатен. Не посмях нищо повече да попитам. Тя, изглежда, разбра това, защото добави все така без желание:

— Аз нямам дом, живея в лудницата... И затова нямаше къде да се прибера.

— Да не сте избягали оттам?

— Не, не! — възкликна тя едва ли не обидено. — Аз само спя там, иначе през деня си ходя на работа. Стационарна съм, както те казват.

Само това не знаех — че на тоя свят има и стационарно луди. Навярно се касаеше за някой съвършено лек случай, такива се срещат навсякъде, дори в съюза ни. Във всеки случай не бях забелязал досега у нея някаква вътрешна дисхармония. А даже напротив. Такова нещо можеше да се открие тая вечер с по-голям успех в моето поведение.

— Кой ви лекува?

— Доктор Юрукова — отвърна тя и лицето ѝ изведнъж се оживи.

— А това често ли ви се случва? Да не се приберете... там?

— Не много често... И доктор Юрукова никога не ми се сърди. Но другите се мръщят, разбира се, особено доктор Стрезов. Казва, че това било болнично заведение, а не пансион.

Изглежда, че съм се усмихнал, защото тя побърза да добави:

— Аз знам — дисциплина и прочие. Но не мога да не го правя. Доктор Юрукова навярно смята, че и то ва влиза в лечението. Та кой човек не иска да бъде като другите хора?

Погледнах я озадачен. Разсъждаваше съвсем разумно, лицето ѝ в тоя момент изглеждаше спокойно и чисто. Не си ли правеше някаква шега с мене? Не, направо изгоних тая мисъл.

— Е, значи, не сте съвсем като тях?

— Не съм наистина, макар че съм имала такива пристъпи. Раздвоение на личността, вие сте чували. Но дори когато това стане, аз все пак имам съзнание кое е истинско и кое лъжливо.

Тоя спомен изглежда, че ѝ тежеше, защото лицето ѝ изведнъж потъмня. Усетих, че трябва някак си да я откъсна от неприятната тема.

— А кой ви доведе там? В ресторанта, искам да кажа.

— Никой.

— Как тъй — никой?

— Ами никой!... Понякога изведнъж ми се прииска да бъда на хубаво място, всред хубаво облечени хора. Тогава започвам да си мисля, че и аз съм хубава и нормална. Разбира се, съзнавам много добре, че обикновените хора могат да подтиснат такива желаниа в себе си. Но аз не мога и затова все още не се смятам за съвсем нормален човек. Просто отидох там и седнах на първата голяма маса. Това е толкова лесно. И всеки си мислеше, че ме е довел някой друг на масата.

— Не е толкова лесно — измърморих аз.

— Не е лесно за възпитани хора като вас. Но аз не мога да си позволя такъв лукс. Ето затова се пъгнах в колата ви. Какво друго можех да сторя?

— Да, разбирам ви — отвърнах аз, тоя път съвсем меко.

Помълчах малко, после запитах:

— И все пак, кажете ми, как разбрахте за „Кастилските нощи“?

— Не знам! — отвърна тя неохотно. — Не разбирам всички неща, които умея да правя. И според мен не е нужно...

Не, нищо повече нямаше да науча от нея. И затова прибавих малко троснато:

— Ти ще спиш тук — в хола. В тоя шкаф са завивките... Мисля, че можеш да се справиш сама...

— Да, разбира се — отвърна тя смутена.

Но ясно почувствувах облекчението, което мина по лицето ѝ. Имаше много чувствително лице, по него можеше да се чете като по книга. Знаех много добре откъде идва това облекчение. Тая вечер тя не беше длъжна да плати за спането си.

Прибрах се в спалнята си, но не заспах лесно. Мъчех се да си обясня някак си нейната невероятна интуиция. Разбира се,

имаше нещо испанско в това, което ѝ бях изсвирил. Но то беше толкова далечно и незабележимо. Би могъл да го открие в някои интонации само един добър специалист. Но нямаше никакви кастилски нощи, разбира се. Просто не познавах кастилските нощи. Мадридските си нощи прекарвах като всички други туристи по разните заведения. Нито веднъж не повдигнах поглед към небето, за да видя звездите му. Пък и нямаше смисъл. Мадридското небе е като софийското небе или като парижкото небе и като всяко друго. И нощите са горе-долу еднакви в тоя стандартен свят със стандартни заведения и стандартни напитки. Колкото и да ги подбиращ в техните национални особености; в края на краищата всички се смесват в един общ коктейл. Вече ми е все едно дали съм бил на „Виа Венето“ или на „Шанз Елизе“. Постепенно загубих интерес към тия пътувания, към които някога бях така алчен. Впрочем като че ли имаше една по-истинска кастилска нощ. Да, наистина бях я забравил съвсем. А може би точно там ми хрумна основният мотив. Или пък заглавието, вече не си спомням, но вечерта си спомням много добре. Връщаме се от „Ескориал“ с колата на търговското представителство. Свечеряваше се, небето тъмнееше, ранните светлини на прозорците правеха едва видими фасадите на къщите, които се мяркаха тук-там по шосето. Тъй че ресторантчето, в което влязохме, се оказа доста старо и мръсно. Масите бяха голи, по пода се търкаляха огризки, глави от риба, розови люспести опашчици от скариди. Нямаше нито един турист, разбира се, няколко пътни работници висяха прави край тезгяха на бара. Бяха момчета в комбinezони и жълти защитни каски, вече развеселени, но доста тихи за испанския темперамент. Ясно, че ги респектиреше съдържателката зад тезгяха, доста възрастна, която приличаше по-скоро на немкиня с червеникавата си коса и пълно лице. Тъкмо се колебаехме да останем ли, или да се върнем назад, чу се доста звънлив женски глас:

— Заповядайте, господа, какво обичате? Четирима чужденци наведнъж не са за изпускане.

Съдържателката излезе да ни посрещне и с това изведнъж сложи край на всички колебания. Беше малко кривогледа. Това я правеше по-симпатична.

— Може ли да седнем навън? — запита тоя, който ни водеше.

— Както обичате, господа — отвърна тя усмихнато. — Макар че тук ще ви мирише па наденици, а вън — на бензин.

— Нищо, ще рискуваме.

Седнахме вън край единствената широка дървена маса, посипана с увехнали листа и курешки. Дона Пелайа изтри всичко това с някакъв не много чист парцал, после метна отгоре хубава книжна покривка. Поръчахме си херес — силно, ароматно вино с цвят на коняк. Тя го донесе с благоговение, внимателно го постави върху масата в красива бутилка. Очевидно в това малко ресторантче не пиеха всеки ден херес.

— Най-хубавото, което имам! — каза тя гордо. — Наздраве, приятели!

Истинският испански херес е прекрасно вино. Изпихме втора бутилка, дори опитахме някакви кървавица, която приличаше на черво, натъпкано със сажди и какавиди на майски бръмбари. Едва я докоснах, повече от любопитство. В никакъв случай не можеше да се сравни с нашите коледни кървавици. Мълчахме. Беше се стъмнило съвсем, но нощта беше съвсем безлунна. И затова за пръв път видях едрите кастилски звезди, които светеха над главите ни. Да, така беше. Но мотивът, който ми хрумна малко по-късно, съвсем не идваше от звездите, а от златното кадиско вино.

Тогава как се бяха родили у нея тия асоциации? Може би наистина и самата тя не знаеше. Когато черчеветата в главата ти са напукани и пропускат, какво ли не може да мине през тях? Най-сетне заспах, а когато на другата сутрин се събудих, от нея нямаше ни следа. Щях да си помисля дори, че съм сънувал, ако в бързината не бе застлала дивана от опаката страна на одеялото. Поогледах се дали не е оставила някаква бележка. Нямаше бележка. Махнах с ръка, но усетих в себе си някаква празнота. Ето защо не обичам да се държа човешки с хората — за да не изглеждам наивен след това. Тая страна на човешкия характер, колкото и да е привлекателна, винаги ми е била обидна.

Така изминаха три дни или — по-точно — три странни дни. Колкото и да пъдех от спомените това лудо момиче, част от него като че ли бе останало трайно в мен. Все по-често се улавях, че върша разни дребни глупости. Няколко пъти съвсем погрешно включих автомобилните скорости. Появих се на един концерт като боянски шоп — без вратовръзка. А веднъж дори се намъкнах в кооперацията на бившата ми жена с мисълта, че се прибирам у дома си. Казват, че всички болести са заразителни, включително и ревматизмът. Може и тъй да е, главата ми очевидно не беше в ред.

В събота вечер отново отидох в нощния ресторант. Но този път не бях подгонен дотам от чувството за самота, просто ей тъй — отидох. Седнах на същата маса, на която бях седял и последния път. Но сега заведението беше доста пълно, до мен поплътно достигаше досадното бръмчене на разговорите. Не исках да си давам сметка защо съм дошъл. И защо не взех поне някой приятел със себе си. Може би няхах приятели. Или пък някаква друга надежда е живяла в мен, избягвах да си дам сметка. Във всеки случай през ума ми мина мисълта: какво всъщност бих направил, ако тя се появи внезапно на стъклената врата, такава, каквато си е — боса, с омачкана рокличка. Навярно тайничко бих се измъкнал през задния вход. От скрупульозен човек като мен всичко може да се очаква.

Прибрах се у дома съвсем трезвен. Отново тихичко изсвирих „Кастилските нощи“. Така, както бях, без настроение — този път никак не ми хареса. Хубави, красиви фрази, но доста пусти. Навярно не съм бил много справедлив към себе си, истинската красота никога не може да бъде безсмислена.

В понеделник позвъних на доктор Юркова в института. Не знаех нищо за нея освен името, дори не бях сигурен, че наистина съществува. Обади се плътен женски глас, толкова уравновесен и спокоен, че изведнъж се засрамах от себе си. Едва не затворих слушалката. Всяко обяснение, което можех да дам, сега ми се видя фалшиво и глупаво. Дано поне моето име я респектира.

— Да, знам за вас — отвърна тя съвсем свободно. — Доротейя ми разказа нещичко... Разбира се, че можете да дойдете. И без това искам да ви помоля нещо.

Навярно мнозина от вас са виждали това старо, печално здание със зарешетени прозорци. Все още си спомнях хубавите дървета, меките сенки по алеите, болните, които се разминаваха по тях, студени и далечни като галактики. Бяха истински луди, целите изпълнени с достойнството на своя въображаем свят, но добродушни като деца. Направиха ми толкова силно впечатление, че не стъпих втори път в клиниката, макар че ми бяха предписали някакви противоалергични процедури. И сега, докато пътувах с колата си, се чувствавах малко неспокоен и респектиран.

Но като спрях там, озадачен се огледах. Бях попаднал на някакъв претъпкан паркинг, където коли непрекъснато пристигаха и заминаваха, сякаш градът изведнъж се бе препълнил с невротичи и ненормални. Слава богу, нямаше никакъв портиер на пропуски. Но затова пък новата постройка ми се стори шеметно непривлекателна и грозна като всички ония модерни сгради, които остаряват още преди да са ги построили. Оказа се, че никой не знае къде е кабинетът на доктор Юркова. Докато се мотаех притеснен по етажите, пред очите ми като в карусел се въртеше човешката тълпа, делнична и забързана. Особено впечатление ми направиха болните с техните памучни райета и делови физиономии, сякаш не бяха хора, а овци, дошли тук, колкото да им острижат вълната и да си вървят след това отново по своите работи. Лекарите с писалки сновяха загрижено между тях, никой никого не поглеждаше и не поздравяваше.

Аз ли бях станал прекалено чувствителен? Или светът някак неизмеримо се бе променил, докато аз лекомислено си подрънквах на пианото? Най-сетне някаква трътлеста санитарка ми показа една най-обикновена врата без никакъв номер или надпис. Почуках и влязох. Всъщност едва ли имаше къде да се влезе. Малката като килерче стаичка бе изпълнена от край до край от тясна болнична кушетка, два стола и някакво изтумбено недоразумение, което трябваше да представлява бюро. На всичко отгоре бе покрито с изтънял пласт бяла блажна боя, която оставяше впечатление за кухненска похабеност и занемареност.

Край бюрото седеше немлада жена в бяла болнична манта. Зад гърба ѝ като ръждив страж бе изправен грамаден цилиндър със сгъстен кислород. От смущение и досада в първия момент дори не успях да видя как изглежда. Само си казах името, тя

кимна и ме покани. Принудих се да седна на болничната кушетка, тъй като поради теснотията и двата стола бяха обърнати към вратата. Едва сега успях да я разгледам малко по-добре. Навярно беше към петдесетгодишна, лицето ѝ имаше цвят на пчелен восък без какви да е остатъци от някогашен мед. Но не се забелязваха никакви бръчки по него, никакви други белези и цветове, сякаш беше лице на недоработена фигура от паноптикум. Това впечатление се усилваше още повече от нейния високо вдигнат девичи бюст, прав, идеално закръглен, но също така безжизнен, сътворен сякаш от стеаринови смеси.

Но това бяха впечатления, изградени само за секунди. Тя се облегна на стола си и неочаквано се засмя. Кой знае защо, тоя смях ми се стори кух и зловещ, макар че сега разбирам колко е бил шеговит и добронамерен. Но с моите възбудени нерви изведнъж си помислих, че съм попаднал в някакъв хитър капан, който те двете с Доротей ми бяха заложили.

— Успокойте се, другарю Манев — обади се тя. — Няма да чуете нищо страшно...

— Защо смятате, че не съм спокоен? — попитах сдържано аз.

— Защото така изглеждате. Тъй, както си седя на стола, виждам у вас сериозни белези на невроза.

— Извинете, но не съм дошъл тук да се лекувам! — казах аз недружелюбно.

— Знам — отвърна тя. — И все пак защо наистина?

Сега пък аз се затрудних. Бях си представил тоя разговор много по-интимен и задушевен. И не съзнавах май, че сам аз съм причина за това малко остро начало. На всичко отгоре през цялото време, докато разговаряхме, поне десетина глави се пъхнаха в процепа на вратата, никакви личности в бели манти постоянно питаха къде е този или онзи, сякаш никой в тоя огромен дом не беше на мястото си.

— Интересувам се от Доротей — отвърнах аз. — И от нейното състояние. При положение че това не противоречи на вашата лекарска практика.

— Не, нямам тайни! — каза Юрукова. — Но изглежда, че Доротей добре ви е стреснала.

— Ако смятате, че ме е изплашила... — започнах аз.

— Поне в колата!

— Тя всичко ли ви разказва?

— Така сме се договорили — отвърна лекарката. —

Постъпили сте много тактично тая вечер. И много човешки. Така че нямам причини да крия нищо от вас. В момента тя е практически здрава... Наблюдавам я от пет-шест години — имаше леки пристъпи на шизофрения, периодични, разбира се. Бих ги нарекла пред вас и натрапчиви идеи. Въобразява си, че е някоя от героините на книгите, които чете... Да кажем — Ирина от „Тютюн“... Или Козета от „Клетниците“... Последния път се превъплъти в Таис и това трая доста дълго за съжаление. Но от шест месеца няма никакви рецидиви.

— Съвсем никакви?

— Не... После ще ви кажа.

— Според вас на какво се дължи нейната болест? Погледът, който хвърли към мен, беше така бърз и остър, че едва го долових. По-скоро като че ли дочух острието на елмаз върху стъкло.

— Да, ще ви кажа и това — отвърна тя неохотно. —

Наистина е по-добре да го знаете. Като момиче тя е преживяла две много силни душевни сътресения. На единайсетгодишна възраст лека кола е прегазила нейния баща просто пред очите ѝ. И починал на място. Майка ѝ се омъжила отново, животът в новия дом скоро станал съвсем невъзможен... Тя отишла да живее при чичо си. Когато била на тринайсет години, едва в зората на своето девичество, както се казва, той посегнал на нея.

Доктор Юркова млъкна за момент, лицето ѝ бе намръщено. „Да, наистина отвратително — помислих аз стреснат. — По-добре да не бях питал.“

— Според мен не точно това е причинило нейното заболяване — продължи тя. — И все пак тия неща са свързани. Както сам се досетихте, тук играят роля и някои наследствени фактори... Но сега тя е много добре, да чукнем на дърво, както се казва! Стига, разбира се, с нея да не се случи някои нов стрес...

Тя млъкна, без да ме погледне дори. Но усетих много добре, че в гласа ѝ прозвуча лека предупредителна нотка.

— Тогава защо не я изпишете? — попитах аз.

— А къде да я пратя?... При чичо й?... Или при нейната отвратителна майка? Все още намирам начини, за да я задържа. Водя я нещо като научен експеримент... Трудова среда и прочие. Но това не може да продължи вечно, тая обстановка започва да става опасна за нея. И изтръпвам, като си представям нейния бъдещ живот.

Почувствувах, че и аз едва забележимо изтръпвам. Не бях ли се запътил малко лекомислено по съвсем непознат път? Какво всъщност търсех тук — белята си? И тъкмо си мислех как по-възпитано да потегля към изхода, тя внезапно запита:

— Май и вие имахте да ми казвате нещо?

— Да, наистина...

И с малко пресилено оживление й разказах как бе налучкала името на моите „Кастилски пощи“. По-скоро усетих, отколкото разбрах, че моят разказ не й направи особено впечатление. Впрочем така, както го разказах, той сега и на мен ми се стори съвсем нелеп.

— Тук няма нищо странно — каза спокойно лекарката. — Тя просто е прочела вашата мисъл. Отначало и мен ме стряскаше, но сега свикнах.

— И казвате, че тук няма нищо странно? — погледнах я учудено аз.

— Телепатията не е празна работа... Доротея има редки, но понякога наистина поразителни попадения. Кой знае, след векове телепатията ще стане може би нормален начин за общуване между хората.

— Да, след векове — измърморих аз. — Но сега сме все още двайсетия век... Пък и тя едва ли знае къде се намира тая Каетилия.

— Не, не я подценявайте, тя чете много. Разбира се, все още не й разрешавам романи, особено хубави. Но иначе чете каквото й падне, дори моите медицински книги. Със своята удивителна памет тя знае някои неща по-добре дори от много мои колеги...

— Може би не е толкова трудно — усмихнах се аз. Но лекарката сякаш не разбра намека ми.

— При това нейната памет не е механична — кимна тя. — И интуицията й помага отлично там, където не достигат знания или

логика. Изобщо Доротея е много интересно момиче. У нея има характер...

Само това не очаквах да чуя.

— Видя ми се много плаха — отвърнах аз.

— Е, не е нахална. Но ако мислите, че е слаба — много ще се излъжете. Тя и физически е доста издръжлива. Нейните колеги се чудят с каква лекота работи на пресата.

— А къде работи?

— В една занаятчийска работилница. Щампова детайли.

Или нещо подобно. Работа като работа, но ми се струва не съвсем подходяща за нея. Много е еднообразна, с нищо не заангажира нейното въображение. А точно това е слабото ѝ място. То трябва да се насели с нещо, не с химери във всеки случай. Ето това исках да ви помоля. Вие сте влиятелен човек, не бихте ли могли да ѝ намерите някаква по-подходяща работа?

— Каква например?

— Ами да прави кукли, да речем. Или пък да рисува нещо върху чаши, вази, чинии. Тя има много лека и артистична ръка.

— Ще опитам — отвърнах аз. — Но не ѝ казвайте. Не искам да се огорчи, ако нищо не стане.

— Няма да се огорчи. Сега за нея е все едно къде работи. И какво получава. Парите са като празни хартийки в ръцете ѝ. Много е непрактична в житейските работи.

— Е, не чак толкова! Оная нощ много добре се ориентира в обстановката...

— Това е по-скоро инстинкт. Там, където разумът не достига, понякога природата мобилизира странни и невъобразими сили. Наблюдавала съм го често у моите пациенти. И просто ми е било невъзможно да си го обясня като лекар.

Отидох си от тоя странен дом едва ли не със зашеметена глава. Последните думи на доктор Юркова се тътреха като някакви досадни просяци по петите ми. Мислех си, че ще се отърва от тях в колата. И не успях. Настаниха се на задната седалка, продължаваха да ме торможат със своите идиотски въпроси и предположения. Пуснах силно радиото — същият ефект. Ако природата наистина умееше да се защитава, както твърдеше доктор Юркова, в тоя случай тя бе избрала съвсем непонятни за мен пътища.

Измина още една седмица. Единствената ми придобивка през това време беше, че изгоних веднъж завинаги от моя дом самотата. Вече не бях сам. Доротея сякаш съществуваше незримо в мен и край мен, макар и не като човек, дори не и като спомен. Не бяха приятни спомени, успявах да ги отпъдя. На тяхно място като утайка от дим оставаше чувството, смътно и тягостно, но все пак живо. Чувство за какво? Сега ми е много трудно да го определя с думи. Може би чувство за някакъв неизплатен дълг, за горчив укор, за несподелена човечност. Улавях се често, че вода безкрайни разговори наум — не с нея, със себе си. Опитвах се да разбера какво се беше случило. Нищо особено не се беше случило освен това, че не бях сам. Доротея бе изпъдила самотата. И всичко щеше да бъде съвсем в ред, ако тя самата не се бе настанила на нейно място. Сега, вместо да се чувствавам сам, се чувствавам просто объркан.

Една нощ, докато се мъчех да заспя, опитах се да си припомня лицето ѝ. И странно, пред очите ми не можеше да застане ни една зрима нейна черта, ясна и определена. Имах чувството, че изобщо не бих я познал, ако я срещна на улицата, облечена в някакви други дрехи.

Не, ни най-малко не беше безлична, само това не можеше да се каже за нея. Ето спомням си — носът ѝ бе малко дълъг, устните малко бледи и тънки, косата опъната и сресана като на Мона Лиза. И все пак това не бяха черти, лицето ѝ сякаш непрекъснато се менеше — като повърхността на река, по която се преливат бързо слънчевите отблясъци. Или която спи в сянката на дълбоките вирове. Лицето ѝ сякаш отразяваше външния свят, без да показва нищо от себе си — навярно в това се състоеше нейната изменчивост и непознатост.

От нашата първа вечер е изминала повече от година. Сега тя е мъртва и аз с ужас и дълбока мъка разбирам, че отново не помня лицето ѝ, макар че толкова необикновени и странни неща станаха с нас. Не само че не помня лицето ѝ, но не притежавам нищо от нея — никаква вещ, никаква следа от пръсти, никакво

петънце, дори от кръв — такава, каквато веднъж я видях, ясна и рядка като сок от череша. Все едно че не е била, че не е съществувала, макар че на тоя свят не е имало съществуване като нейното. Все едно че беше сън, измислица някаква на малко болен и трескав ум. Сега човек може във всичко да се усъмни. И нищо да не повярва. Нищо освен нейната истина.

И така, тикан от съдбата, както се казва в подобни случаи, аз някак неочаквано бързо и леко успях да свърша това, което доктор Юркова ме беше помолила. Веднага ѝ се обадох по телефона, тя съвсем искрено се зарадва. И, разбира се, обеща веднага да прати при мен Доротей. Но тя не се появи още няколко дни. И през тия дни сякаш не знаех какво точно изпитвам — трепетно очакване или някакъв вътрешен страх. Никога не съм се чувствувал така несигурен, никога така объркан. Но моят здрав и трезвен ум ме съветваше поне към въздържаност. Няма къде толкова да се бърза на тоя свят, всички човешки разстояния са премерени. Тъй че не се обадох втори път на лекарката, както ми се искаше. Нека съдбата сама реши, защо трябва да я насилвам.

И най-сетне в един божи ден тя се обади, по телефона, разбира се:

— Вие ли сте, другарю Манев? Веднага познах гласа ѝ.

— Аз съм. Защо чак сега се обаждаш?

Изглежда, че моят решителен глас я смути.

— Защо ли?... Ами аз ви търсих няколко пъти. Стори ми се тогава, че ме излъга. Много по-късно разбрах, че от всички човешки пороци за нея този е най-непознатият.

— По кое време?

— През обедната почивка.

Да, по това време отивах да обядвам, естествено.

— Добре. Ела веднага при мен. Имам хубави новини за тебе.

— Ами сега не мога — отвърна тя малко смутено. — Сега съм на работа. Обаждам ти се от един външен телефон.

— Няма значение — отвърнах аз. — Ела веднага, намерил съм ти нова работа.

Тя се поколеба още малко, но в крайна сметка се съгласи. Спомням си, че тоя ден беше много хладен. Тя дойде със съвсем същите дрехи, видя ми се дори малко посиняла от студа, сякаш бе спала нощес на някоя градинска скамейка. А кой знае — може би

наистина бе спала. И може би именно заради това носът ѝ ми се стори още мъничко удължен. Това заедно с малко кръглите ѝ очи ѝ придаваше лек израз на изненада. Не беше никаква красавица, разбира се, но видът ѝ в никакъв случай не бе обикновен и банален. Много по-късно, когато започнахме да ходим заедно по ресторанти, винаги забелязвах някакво вътрешно сепване, учудване дори в погледите на приятели и познати, които за пръв път я виждаха.

— Каква работа? — запита тя от прага.

— Ще пишеш ноти... Писала ли си някога?

— Никога! — отвърна тя учудено. — Нима това е работа?

— Като всяка друга. Не се страхувай, ще се научиш... Ти имаш лека и артистична ръка.

Но Доротейя не ме чу, сякаш се вслушваше в самата себе си.

— Интересно — отвърна тя. — Ноти, много хубаво. Къде е това?

Имах приятели в музикалното издателство, не беше толкова трудно да я настаня. Та кое съвременно момиче е готово да си вади очите с осминки и диези? Да се преписват ноти е много трудна работа, иска се изключително внимание и търпение. Кой знае защо, си бях внушил, че тя ще се справи добре.

— Искам веднага! — каза тя. Изглеждаше много въодушевена.

— Добре, ще те заведа още днес. Поне да те представя на директора.

Но едва като я разгледах по-внимателно, разбрах, че ще прибързам. С тая омачкана рокличка и посиняло лице приличаше на улична цветопродавачка, каквито ги имаше някога.

— Имаш ли други дрехи? — запитах аз.

— Нямам. Оставих ги у една приятелка.

— Ами ще ги вземеш от тая приятелка.

— Не, не! — Лицето ѝ видимо помрачня.

— А пари?

— Да, след няколко дни ще получа заплата.

— След няколко дни е късно. Аз ще ти дам сега назаем, по-късно ще ми ги върнеш.

— Добре! — съгласи се тя веднага. — Ще ти ги върна, разбира се.

Мислех да я пратя сама, но се разколебах. Аз по-добре от нея знаех как трябва да изглежда една порядъчна нотна калиграфка. Но не беше само в това въпросът. Чувствах се някак особено възбуден, исках сам да свърша тая работа. И защо, като никога преди това не бях го правил? Заведох я във „Валентина“. Роклята, която ѝ купих, беше доста солидна, почти зимна, но днес много ми се искаше да я стопля. Като излезе от стаичката за проба, лицето ѝ ми се стори озадачено.

— Хубава ли е? — попита тя с леко съмнение.

Нищо особено, най-обикновена готова рокля, но поне платът беше хубав. И все пак стоеше много добре на нейната свършена фигура на манекенка. Купихме освен това обувки и някои други дреболии. Отбихме се в няколко магазина, тя приемаше всичко така естествено, че дори ми стана малко неприятно. Сам аз бях преживял доста трудничко младежките си години, не обичам хора, които смятат, че е естествено всички блага да ти падат даром от небето. А може би наистина нямаше отношение към парите и вещите, както ми бе намекнала доктор Юркова. Не питаше никъде за цени, не поглеждаше разписките, приемаше всичко така естествено, както гълъбите приемат разпиляното край бирената фабрика ечемичено зърно.

На всичко отгоре бях прегладнял, не бях закусвал дори. Хапнахме как да е в бирхалето на „България“, после се върнахме къщи. Доста търпеливо ѝ обясних как се пишат ноти, дори преписах пред очите ѝ два-три реда от „Кастилски нощи“. Тя ме наблюдаваше много внимателно, после сама направи първия си опит. Просто ме порази колко нейните ноти приличаха на моите. Занимавахме се тъй близо два часа, не усетих как е изтекло времето. Когато си погледнах часовника, приближаваше шест часът.

— Слушай, Доротей, аз трябва да вървя на събрание. Ще се върна към девет. Ти си работи тук. И ме чакай... Ще отидем след това да вечеряме някъде.

— Добре — каза тя.

Но се върнах към десет. Събранието беше много тежко, решавах се важни въпроси — не толкова, колкото се разпалваха страсти и амбиции, както обикновено се случва. Като се прибрах

у дома, намерих я опулена от страх. Тя не разбираше какво е това събрание, от което да не може да излезе човек.

— Помислих, че са те убили! — добави тя все още уплашено. — По тия ваши ужасно тъмни улици.

— Кой да ме убие?

— Има кой — отвърна тя убедено. — Карбонарите.

Да, много поздрави от мен за доктор Юрукова! Практически — здрава! Дали просто не ѝ се беше приискало да прехвърли на мен своите грижи? Като идея — не чак толкова лошо. Богат човек, съвременен, какво пък толкова, ако гледа и една луда. В тоя миг изглежда, че и тя самата се осъзна, защото добави смутено:

— Говоря глупости!... Така е, като се изплаши човек!

— Някой те е излъгал за карбонарите — измърморих аз недоволено. — Те не са били такива хора.

— Знам! Разбира се! — отвърна тя спонтанно. — Останало ми е от някоя идиотска книга.

Погледна ме внимателно, след това запита:

— Доктор Юрукова всичко ли ти каза?

— Не знам кое е всичко — отвърнах аз.

— Поне най-важното?

— Да. Предполагам.

— И не е чак толкова страшно! — отвърна Доротейя малко троснато. — По-добре човек да си въобразява, че е нещо. Отколкото да е нищо.

— Не мисли за тия работи. По-добре дай да видя какво си направила.

Лицето ѝ изведнъж светна, тя ми донесе куп нотни листа. Отново ме обзе чувството, че не е преписала нотите, а просто ги е префотографирала, толкова приличаха те на моите. Наистина аз не пишех красиви ноти, но все пак нейният успех ме слиса. Човек, който може да направи това, навярно може да направи всичко. Но тогава все още не знаех колко тая най-обща мисъл е била близо до истината.

— Да, добре — казах аз сдържано. — Лесно ли свикна?

Смътно усещах, че не бива да я хваля излишно.

— Е, не е като да се преписва от книга. Тука не знаеш какво преписваш. И въпреки това накрая за помнях по цял ред наведнъж. Без никаква грешка.

Тоя път не се съмнявах, че казва чистата истина. Не могат да се препишат току-тъй цял куп ноти.

— А ще ме научиш ли да ги чета? Много те моля!

— Това не е толкова лесно.

— Няма значение. Просто умирам от любопитство какво е написано. Може би е много хубаво.

— Всичко мое е хубаво! — засмях се аз. — Ти хапна ли нещо?

— Не съм! — отвърна тя учудено.

— Искаш ли да отидем някъде?

— Сега? Не, не искам. Няма ли да се намери нещо у вас?

Стъкмахме с общи усилия нещичко — масло, конфитюр, по две рохки яйца. Само хлябът беше ужасно сух, едва не ми одра гърлото.

— Наистина ли те одра? — попита тя слисано.

— Не виждаш ли, че се шегувам?

— Не обичам шегите — отвърна Доротейя. — Просто не разбирам кога са шегите. Затова и не ходя на смешни филми. Другите се смеят, пък на мен ми се плаче.

Моята майка също ми е разказвала, че като съвсем малко момче съм ревнал здравата на „Модерни времена“. Помислил съм, че машината наистина е сплескала Чарли Чаплин.

— Може и да си права — отвърнах аз.

— Разбира се, че съм права! — възкликна Доротейя. — Какво смешно има в това да те гонят, да те ритат, даже да те хвърлят от някой балкон...

Да, съвсем логично. Не е комплимент за хората да се кискат така откровено на чуждите беди и нещастия. Доротейя никак не приличаше на тях, макар че не по-лошо от тях лапаше нашата оскъдна вечеря. Когато поднесох яйцата, тя ги погледна едва ли не с нежност.

— Знаеш ли откога не съм яла яйца?... Още като беше жив баща ми. Той много обичаше.

Усетих, че помръкна вътрешно, погледът й сякаш угасна. След днешния славен ден на успехи това не биваше да се

допуска. Извадих от хладилника бутилка „Каберне“, вече начената, поставих чашите.

— На мене — не! — каза тя.

— Защо? — погледнах я аз учудено.

— Доктор Юрукова не разрешава.

Ами щом е тъй, какво да се прави. Налях само на себе си. Но Доротея все не откъсваше поглед от бутилката, изглеждаше много разколебана.

— Нищо, налей ми половин чаша! — каза тя. — Няма да ме отрови... Ами всеки ден човек не отива на нова работа.

Налях ѝ малко повече от половин чаша, от любезност, разбира се. Нямах никакво желание да я напивам. И все пак тя се напи — от тия няколко глътки. Лицето ѝ силно поруменя, в погледа ѝ се появи онова едва забележимо разцентриране, по което жена ми безпогрешно познаваше една чашка ли съм пил, или три. И някак особено изтъня и щръкна на мястото си, сякаш изведнъж се бе превърнала в цвете.

— Малко ми се зави свят — каза тя. — Мога ли да си легна?

— Ами, разбира се... и без това утре трябва да ставаме рано.

За всеки случай я отведох до хола. Нищо, ходеше си съвсем нормално. Но както я гледах отзад, ушите ѝ бяха станали като вишни.

— Няма значение, легни да поспиш!... Утре ще се чувствуваш чудесно.

Но тя продължаваше да ме гледа втренчено. И ми се видя малко смешна с тия ококорени очи и мътен поглед.

— Ако искаш, можеш да останеш при мен! — заяви тя внезапно.

— Не, бъди спокойна!... В този дом няма да ти се случи.

— Никак не съм спокойна — отвърна тя. — И изобщо не съм свикнала да бъда длъжница на хората.

Гласът ѝ беше малко дързък. Никога след това не чух у нея такъв глас. Но това бе и последната глътка вино в живота ѝ.

— Аз пък не съм свикнал да ми се отплащат по най-лесния начин — казах аз малко рязко. — Лека нощ!

Тя дори не ми отвърна. Отидох си в спалнята слисан не толкова от нейните думи, колкото от моите. Разбира се, можех да намеря някакъв по-любезен и възпитан отговор. Но това не беше

най-важното. Моите думи отговаряха ли на някаква истина? Там е работата, че отговаряха. И причината не се криеше в това, че бе изпила няколко глътки вино. И че изобщо не беше съвсем на себе си. Тогава все още не разбирах в какво точно се състои това усещане. Наистина, тя в никой случай не ми беше неприятна физически. Особено при нейния толкова мил и безобиден характер. И все пак имаше някаква преграда между нас, която преди това не съзнавах. Може би вечната преграда на инстинкта към всяка болест, дори когато не е заразна. Може би...

5

Тя остана да живее при мен, без да сме говорили за това, така естествено, като гълъбите, които си бяха намерили дом на терасата. Ставаше сутрин рано, движеше се безшумно, като сянка, в огромния празен хол и излизаше така тихо, че дори когато бях буден, не чувах нито стъпките ѝ, нито щракването на секретната брава. Само шумът на водопроводните тръби в банята ми подсказваше, че вече е станала и се къпе. След това виждах нейната влажна хавлия на закачалката. Пред тоалетното огледало се появи нейната четчица за зъби. Скоро разбрах, че се къпе и сутрин, и вечер, с някакво невероятно настървение, сякаш искаше да свали от себе си всичко — тежите миризми на болницата, спомените, последното петънце от своя минал живот. Ставаше все по-измита и чиста, все по-прозрачна, все по-лека. И все по-спокойна в същото време. И всичко по нея сякаш светеше от чистота — от якичката до обувките. Дори и походката ѝ се измени — не приличаше вече на чайка, която крачи край брега на морето. Всичко у нея се поотпусна, устните ѝ сякаш се удължиха, дори нейният унил нос сега ми се виждаше съвсем редовен.

Доротейя отиваше на работа към седем часа, връщаше се неизменно в четири. Не знаех къде се храни, не ми беше удобно да питам. Пък отначало и тя малко говореше — и никога за своето минало, никога за своето бъдеще — само за най-обикновени всекидневни неща. Дори в такива случаи фразата ѝ беше някак отривиста и недовършена, за да не кажа неразбрана. Отначало си мислех, че това е някакъв дефект на ума. Много по-

късно разбрах колко съм бил несправедлив. Тя просто говореше с хора, които носеше в себе си, които живееха заедно с нейните мисли. Те бяха длъжни да я разбират, така, както тя понякога разбираше дори помислите ми. В края на нашия общ живот тя стана доста словоохотлива — бърбореше за цветя, за дървета, за витрините по улицата, за пътническите бюра, за самолетите, които преминаваха с трясък над града. Само за хора не говореше, дори за своите безобидни колежки.

Никъде не излизаше, не се интересуваше какво става зад стените на нашия дом. Дори телевизора не поглеждаше, сякаш, като котките, не виждаше в него никакъв образ. Докато аз четях нещо, тя седеше неподвижна и замислена, но разбирах, че не скучае. Имах чувството, че носи в себе си всичко, което я интересува — до последното цветче или тревица. Това, което е въвн — за нея бе вътре, тя можеше да го наблюдава с часове, сякаш се раждаше непрекъснато и непрекъснато се изменяше пред очите ѝ. Много, много рядко на устните ѝ виждах бледичка усмивка, сякаш през ума ѝ минаваше някакъв спомен — един-единствен, който с все сила пестеше.

През свободното си време я учех да чете нотите. Понякога до вечерта подрънквах на пианото, обяснявах ѝ, карах я да го повтаря. Дори не знаех, че в мен съществува преподавателска страст. Откакто бях завършил консерваторията, дори насън я заобикалях. Тя напредваше в тая сложна материя не с дни, а с часове... Това ме изпълваше с малки суетни радости, като че ли нейните успехи бяха мои. Никога не бях се занимавал така с детето си, дори не знаех, че такива грижи могат да представляват някаква радост. И дали в мен не се бяха породили внезапно закъснелите родителски чувства? Не — глупости!... Та тя не беше дете, дори и момиче не беше. Тя си беше жена като всяка друга.

Спомням си деня, когато някакъв оживен женски глас ми съобщи по телефона, че ми се е родил син. Испитах мигновено разочарование, защото очаквах момиче. Дори не очаквах, просто бях сигурен. Така то бе живяло с месеци в мисълта ми. И след това като че ли никога не можах да му простя тая метаморфоза. Детето беше много живо и шумно, по темперамент приличаше повече на майка си. Не обичам шумни деца. Може би изобщо не

обичам деца, особено събрани на едно място. Никога не минавам край училищни дворове, мразя да гледам как децата се блъскат с чанти по стриганите глави. С някаква спонтанна вътрешна неприязън се мъча да се изолирам от техните шумове, колкото и да са невинни, от каквато и естествена среда да идват. Винаги ми се е струвало, че децата на хората в тая ранна възраст с много по-голяма сила проявяват своите спонтанни инстинкти, отколкото децата на животните.

Тъй или иначе, откакто Доротей дойде да живее у дома, аз сякаш позабравих, че има и други хора по света. Моите грижи към детето и досега не бяха на висота. Минавах два-три пъти месечно през старата си квартира, погалвах го разсеяно по главата, давах му омекналия от няколко дни в джоба ми шоколад. И то не ми обръщаше никакво особено внимание, често се опитваше да ме застреля с дървената си пушка. Най-сетне един ден по телефона се обади жена ми, язвителна, както винаги, сега малко повече. Нарече ме „господине“. Има ли намерение господинът да види как живее синът му. Или ако няма такова намерение, защо поне не се интересува по телефона. Да, господинът има такова намерение, но е бил много зает досега, довършвал е своето ново колосално произведение.

— Знам твоите нови произведения — изръмжа тя. — Няма ли да се засрамиш?

— А що се отнася до издръжката — засякох я аз, — ще ти я донеса още утре.

Времето най-сетне се беше затоплило, белият гребен на Витоша ставаше все по-дрипав и кален. Малко по-ниско бе избила бледа зеленина, която преливаше на сочни вълни към полите на планината. Все по-често се качвах на терасата — така наричахме гладкия покрив на нашия небостъргач. Май че я използвах само аз и няколко домашни котки, които гонеха там гълъбите. От въздушната бездна я отделяше невисока преграда. Избягвах да се приближавам до нея, протягах се на някой от платнените шезлонги, с наслада дишах свежия въздух. Между мен и планината имаше само поле, пресечено като с черен тебешир от шосето. Може би някаква малка рекичка, защото тъмнееха ивици върби. Тук-там някое запустяло стопанство, някои изоставени тухларни или някои, които все още димяха,

сякаш земята издишваше през цепките си своя отровен дъх. Гледката беше доста парцалива, но на мен ми доставяше удоволствие. Все пак не е като да се простира пред теб фантастичното гробище на антените.

Сега вече не ходя на терасата, просто се страхувам от нея.

На другия ден наистина позвъних на Надя. Тя се позабави от татък, след това се чу леко шляпане на пантофи. Вратата се отвори, тя ме погледна враждебно и се отмести да вляза. Знам много добре тоя поглед, с който ме е посрещала безброй пъти. Отнякъде изскочи котката, която някога беше моя котка, ласкаво се отри в панталона ми. Жълтата ѝ опашка стоеше изцравена като мачта, на която невидимо се развяваше бялото знаме на мира. Наричахме я Коца.

— Как е Коца? — запитах аз.

— Нищо, има запек... Влез де, или забрави къде е вратата.

Не бях забравил, но просто не ми се влизаше. Като се упътих натам, имах чувството, че ще ме хласне с длан някъде между плешките, както се прави с непослушно дете. В хола беше неразтребено, детето го нямаше. Сега ми беше непонятно как съм живял толкова време в тая неразтребена къща.

— Чакай за момент, да се заметна с нещо.

Жена ми имаше лошия навик да се разхожда из къщи е износените си пенъоари и рокли, докато новите ѝ дрехи тъй си и вехтееха в гардероба. И сега беше в някакво вехто памучно поло, без сутиен, плоските ѝ гърди се люлееха с едрите си зърна под тънката материя. Но иначе беше красива жена, макар и доста мършава, с крака на породиста арабска кобила — сухи, елегантни, винаги неспокойни. Лицето ѝ имаше цвят на тютюн, устните — на презрели сливи, проклети, стиснати, енергични. Малцина хора на тоя свят можеха да издържат нейния пламенен, откровено мразещ поглед. Аз дори не се опитвах, това много я дразнеше.

— Как си? — попита тя, докато сядаше на стола си, както винаги малко разкрячена, за да подчертае и по тоя начин своето пълно пренебрежение към света, включително и към мен.

— Нищо особено.

— Тръгнал си с някакво курве! — каза тя почти грубо.

— Не е така! — отвърнах аз и усетих как ноздрите ми се разшириха.

— А как е?...

— Тя е едно роднинско момиче... Студентка е, временно без квартира.

Надя ме погледна презрително.

— Станал си лъжец на всичко отгоре.

— Винаги съм си бил! — отвърнах аз ядосано. — Как човек може да говори с теб откровено. Трябва да се бронира по-напред.

— Вярно ли, че е шантава?

— А теб какво те засяга?

— Мене — не, но имаш дете най-сетне.

— То едва ли се интересува от тия проблеми! — отвърнах аз сухо.

— Да, но утре няма да му бъде все едно какво братче ще има. Или какво сестриче.

— Виж какво, ето ти парите... Ще дойда друг път да видя детето.

— Ти дори не попита къде е, нахал такъв!

Тъй и не разбрах къде е, сърдито крачех към изхода.

Всъщност не бях чак толкова сърдит, отдавна бях свикнал с отровния ѝ език. Но в края на краищата не съм се развел с нея, за да търпя отново скандалите ѝ. На вратата едва не прегазих котката, която бе клекнала пред прага и с надежда поглеждаше към ключалката. Навярно и на нея бе омръзнал този тормоз. Не оставаше друго, освен да я взема под мишница, за да се изчерпят всичките ни отношения.

Обядвах и се върнах у дома. Пишех музика за филм и както обикновено се случва, трябваше да я завърша за няколко дни. Не ми вървеше особено, някакви гневни, обидени нотки се вмъкнаха в моята музика, а действието се развиваше в една най-обикновена кравеферма. Доячките се спогаждаха добре, само някакъв пройдоха се мъчеше да им развали личните отношения. В края на краищата колективът надделя над дребно-буржоазния индивидуализъм. Това трябваше да изразя някак си с музиката, но не успях.

Доротей се върна, както обикновено, към четири часа. Изглеждаше доста оживена, с приповдигнато настроение. Тя

мина няколко пъти през хола със своята така характерна, малко зашеметена походка, после спря пред мен и каза:

— Аз вече я чувам!

— Какво чуваш!

— Твоята музика! — отвърна тя сериозно.

Тогавя не обърнах внимание на думите ѝ, не толкова, колкото на фразата, доста необичайна за момиче с нейния манталитет. Пък в момента тя наистина преписваше нещо мое, което бях представил в издателството. Там от доста време всички я смятаха едва ли не за феномен, за някакво чудо на природата.

— Харесва ли ти? — запитах аз шеговито.

— Да! Разбира се! — отвърна тя спонтанно.

В края на краищата какво толкова чудно, нали с часове я учех да чете нотите. От човек с нейните необикновени и необясними дарби това можеше да се очаква. Пък не ми беше и до музика, в ума ми все още се мотаеше неприятният разговор с Надя. Най-много ме безпокоеше мисълта — как всъщност бе научила за момичето? Ние много рядко излизахме заедно, и то по места, където обикновено не ходят мои познати. Мои — да, но нейни? Може би е доста по-известна, отколкото предполагах, между някои мъжки компании главно. Тая мисъл ми беше толкова неприятна, че неволно съм се намръщил. Кой знае, може да съм станал и за смях сред тях. Известен композитор, приятен, с големи възможности, а ето че се хванал с едно най-обикновено ресторантско момиче. И шантаво на всичко отгоре; както доста вежливо се бе изразила жена ми.

Така си мислех, докато лежах с вкиснато настроение на диванчето. Изведнъж усетих, че тя ме гледа, и повдигнах глава. Наистина ме гледаше, доста втренчено при това, сякаш се прислушваше в нещо, което никой друг не би могъл да чуе.

— Ти си бил днес при жена си? — каза внезапно тя.

— Откъде знаеш?

— Не, просто питам.

— Вярно е — отвърнах аз.

Тя помълча малко, после добави нервно:

— Това, което си мислиш за мен, не е истина. Никога досега не ми беше говорила с нервен тон. Нито с повдигнат. Все си мислех, че това е най-главното ѝ качество.

— А ти откъде знаеш какво аз мисля за теб?

Станах от диванчето и минах неспокойно през хола. Сега тя мълчеше, дори не ме поглеждаше. Много неща се бяха натрупали в главата ми, просто не знаех откъде да почна.

— Ти наистина ли четеш мислите ми? — попитах аз нетърпеливо.

— Не знам! Понякога! — отвърна тя смутено.

— Какво значи понякога?

— Много рядко.

— И как става? — Гласът ми беше едва ли не раздражен.

— Не знам как става — отвърна тя безпомощно. — Не го чувам. Но просто се появява в главата ми.

— Доктор Юрукова говорила ли ти е за телепатия.

— Да, разбира се. И сме правили някои опити.

— Сполучливо?

— Не знам. Изглежда, че не особено... То не става по волята ми, става съвсем внезапно.

— Добре, Доротея. Забрави тоя глупав разговор.

Тя ме погледна и се усмихна, наистина малко посърнало.

Скоро след това при мен дойде домоначалникът, доста износен човек, бивш полковник. Пиорейта здраво бе разклатила зъбите му, имах чувството, че ако кихне, ще се разлетят на всички страни. И може би точно затова говореше бавничко и предпазливо:

— Мога ли да вляза за момент?

Въведох го в хола. Беше рано следобед, Доротея още не се беше прибрала. Той поспря и хвърли около себе си широк панорамен поглед, сякаш оглеждаше бойно поле.

— Седнете, полковник.

Ниските модерни кресла не бяха никак удобни за неговия вдървен гръбнак. Костеливите колене щръкнаха до ушите му, кафяви и месести като ластовичи гнезда. Усещах, че се чувства много притеснен не само поради неудобната си поза.

— Моля да ме извините, господин Манев. Вие знаете колко ви уважаваме, не само аз и синовете ми... Просто не знам как да почна.

— Карайте, полковник! — казах аз. — Като в атака!

Той ме погледна обнадежден. Вече знаех какво ще ми каже...

— Ето, говори се... аз не съм виждал, но се говори, че у вас живеело някакво младо момиче.

— Колко младо? — попитах иронично.

— Доста младо!... В края на краищата вие сте сам човек... Знаете, че не е удобно!

— Вижте какво, полковник, момичето ми е роднина... Няма да го оставя да спи на улицата?

— Да, разбира се, защо да спи на улицата. — Грапавият му безжизнен нос сякаш порасна пред очите ми. — И все пак има закони в тая страна!

— Според вас кой закон съм нарушил?

— Ами тя живее тук без адресен билет.

— Това ли било? — отвърнах аз. — Още утре ще й извадя.

С това нашият делови разговор фактически свърши.

Полковникът се чувствуваше безкрайно облекчен, изведнъж се развесели, погледът му стана старчески дружелюбен. Почерпих го чашка хубав коняк, той я огледа внимателно, после каза:

— Да, може!... Жена ми отиде на бани...

Той не се доизказа, внимателно и с наслада изсмука чашката. Когато след малко си отиде, походката му беше доста омекнала. Колко му трябва на един стар човек, за да заклати главата. Едва като останах сам, разбрах, че това, което бях обещал, надали е толкова лесно. Доротей бе дошла у дома без нито една вещ, дори без носна кърпичка. Обзе ме смътна тревога — ами ако изобщо няма никакви документи? Като се върна от работа, аз я започнах от прага. Има ли паспорт? Къде е?

— Ами не знам — каза тя объркано. — Навярно имам. Разбира се, че имам. Но остана при доктор Юрукова.

— Тогава още днес ще отидеш да си го вземеш.

— Не, не! — възкликна тя. — Срам ме е!

Наистина си беше за срам. Съвсем я бяхме забравили, откакто Доротей бе дошла да живее в моя дом. Дори по телефона не се бяхме обадили. И сега как да се явя пред очите й? И в каква роля? На настойник? На съблазнител? Само аз можех да й дам някакво свястно обяснение.

Нямаше какво да се прави, на другия ден седнах в колата. Големият дом мрачно дишаше в сянката на дърветата, но суетнята около него ни най-малко не бе намаляла. Включих се успешно във въртележката и човешкият поток скоро ме отнесе до вратата ѝ. Слава богу, доктор Юрукова бе там, зад бюрото си, тоя път с бляскащи на слънцето очила. Тя ги свали, като влязох, позна ме и едва забележимо се усмихна. Казах ѝ за какво съм дошъл. И не забравих да се извиня, разбира се. Тя прие всичко това така естествено, сякаш моят дом бе само някакъв филиал на нейната болница.

— А как се чувства сега? — попита Юрукова.

— Струва ми се — много добре. Изрично ме помоли да я извиня, че не се е обадила досега.

— Няма значение — кимна лекарката. — Аз много добре я разбирам. За да се съвземе съвсем, трябва да се откъсне преди всичко от тия спомени. Сега-засега, колкото повече изчезнем ние, толкова по-добре.

Разказах и за нейната нова работа. И за внезапното и горещо увлечение по музиката. Тя ме слушаше малко разсеяно, сякаш мислеше за нещо друго. Не, не мислеше за нищо друго, просто се вслушваше по някакъв свой начин в ехото на думите, в техния скрит смисъл и значение.

— Това е хубаво! — каза тя, когато най-сетне свърших. — И малко опасно в същото време, като всяко друго човешко увлечение. Доротея не бива прекалено да се вълнува. Музиката все пак носи доста емоции.

— Много по-малко, отколкото вие си мислите.

Тя сякаш изчезна в някакъв пад, после отново се появи.

— Аз съм била на един ваш концерт. И знаете ли какво ми направи най-силно впечатление?... Вашата безупречна, изящна логика.

Погледнах я учуден. Откъде тя може да знае това? Дори един критик не би се изразил по такъв начин.

— Какво наричате логика в музиката?

— Не съм специалистка, трудно ми е да обясня. Музика като вашата би била полезна за нея. Но не и тая, която вие наричате съвременна и модерна.

Не знам дали не трябваше да се обидя.

— Не се тревожете — отвърнах аз. — Тая, която преписва в издателството, е преди всичко досадна и скучна. Така че няма опасност.

— Да, вярно е — съгласи се тя. — Дори музиката може да бъде скучна. И може би точно в това се състои нейният парадокс. Във вашата музика например всичко изглежда много точно пресметнато. Но на някой примитивен човек тя може да се стори скучна...

— Може би сте права — отвърнах аз. — В известен смисъл музиката е математика.

Това като че ли я изненада, тя ме погледна с по-жив интерес.

— Едно време харесвах много повече литературата. Но тя наистина не може да бъде така математически съвършена като музиката. Преди всичко думите са много груби, изхабени, даже опорочени. Не може с такъв компрометиран материал да се твори съвършено изкуство.

— Вярно ли е, че сте завършили литература?

— Кой ви каза?

— Доротей.

— Не ви е излъгала. Най-напред завърших литература, а след това медицина.

— Извинете, но не виждам нищо общо между тях.

— И горчиво се лъжете! — отвърна малко троснато лекарката. — И двете имат за обект човека. И човешката душа, разбира се... За съжаление литературата не можа да отговори на някои от най-важните въпроси, които ме интересуваха. И тогава аз се обърнах към медицината.

— А намерихте ли отговорите?

Любопитството ми беше съвсем искрено. Тя някак неопределено се усмихна.

— Не може всички отговори да се намерят наведнъж. Но най-важният от тях като че ли намерих у Доротей.

— Сериозно? И кой точно?

— Е, трябва сам да си го намерите! — отвърна тя шеговито. — Тя го носи неизменно в себе си. А вие сте интелигентен човек.

— Благодаря — казах аз.

— А докога смятате Доротей да живее у вас?

Никак не очаквах този въпрос. И в първия миг дори се обърках, но успях да смотолевя някак си:

— Не съм мислил по този въпрос.

— Трябва да помислите! — каза тя твърдо. — Тя не бива да се привързва прекалено към вас. Защото след това всяка раздяла ще бъде за нея много болезнена.

— Ако съдя по вашата раздяла, надали е особено вярно.

Усетих, че я засегнах. Тя някак зиморничаво сви рамене, но отвърна съвсем спокойно:

— И толкова по-добре... Това означава, че влиза в своите нормални релси. И все пак бъдете внимателен, при всяко съмнение идвайте да се съветвате.

— Какво значи съмнение? — попитах аз предпазливо. — Тя буквално всеки втори ден намира с какво да име стресне.

— Например?

— Дреболии наистина. Вече ви разказах за нейните телепатии.

— Не, това не бива да ви тревожи! — усмихна се тя. — Тая хубава пъпчица се крие във всяка човешка душа. И все някой ден ще цъфне.

— И смятате, че у нея е вече цъфнала?

— Е, не съвсем. Но аз съм виждала да цъфтят бадеми и по средата на януари. Предлагала ли ви е някой път да летите?

— Не! — стреснах се аз. — Как тъй да летим?

— Както птиците, да речем... Това е една от нейните натрапчиви идеи... Или една от нейните мечти, които най-добре я характеризират. Вие никога ли не сте сънували, че летите?

— Не — отвърнах аз.

— А пък аз съм сънувала. Летяла съм свободно и спокойно като птица. Над езера и над гори. Мислите ли, че това е съвсем случайно?

Не, не мислех, че е случайно. Мислех, че е взела все пак нещичко от своите пациенти. И тя навярно разбра, че е прекалила, защото се облегна на стола и неволно изпъчи своя девически бюст.

— Не се стряскайте от някои малки рецидиви! — продължи тя. — Не бива и нея да стряскате. Аз съм я лекувала с някои

силни лекарствени средства. В известен смисъл тя е все още малко зашеметена.

— Да, вярно е — съгласих се аз неохотно.

— И това не е толкова страшно. По тоя начин вие получавате възможност да надникнете поне малко в душата ѝ. И сам ще разберете — по същество тя има много ведра душа. А това е истинско щастие. Човешката душа е нещо много по-странно и невъобразимо, отколкото е могъл да си я представи дори писател като Достоевски. Сега-засега никой не познава ни нейната истинска сила, ни ужасяващата ѝ слабост. Може би писателите донякъде. И психиатрите. Те поне от време на време имат възможност да погледнат през дупките на стобора...

Мълчах известно време. И двамата мълчахме, всеки със своите мисли и страхове.

— Дойдох тук да ме окуражите — казах аз най-сетне. — А вие май че ме изплашихте.

— А може би нарочно! — Тя се усмихна. — Макар да съм сигурна в себе си, че никога няма да минете бариерата.

— Каква бариера! — трепнах аз.

Тя се поколеба за миг, после отвърна спокойно:

— Така е думата... Искам да кажа, че не бива да се случва нищо, което да наруши рязко нейното вътрешно равновесие.

— Да, разбирам — казах аз.

Но нищо не бях разбрал, в това се уверих много по-късно. А сега просто почувствувах, че няма какво повече да си кажем, без наистина да се стреснем и изплашим един от друг. Най-добре беше да се махна от тоя кабинет, в който бавно, като слуз, се процеждаше болният въздух на дома. Станах, без да ѝ подам ръка.

— Благодаря ви, доктор Юрукова. Ще ви държа в течение.

— Чакайте. Забравихте за какво сте дошли.

Тя излезе и се върна след малко с някакво прозрачно найлоново пликче.

— Нейните вещи — каза тя. — Трябва да ги проверите и се подпишете.

Нямаше какво да се прави, изсипах съдържанието на пликчето върху бюрото. Освен паспорта имаше още златно кръстче, малка златна монета, зелено камъче за пръстен, яспис

навярно. И една съвсем руса къдрица, почти прозрачна, като мъничък сърп на луната върху светло небе.

— Това е всичко, което има... Не бива да й го давате. Особено паспорта. Може да ви се види смешно, но сега вие сте нещо като неин настойник.

— Не е смешно — отвърнах аз.

— Искате ли да ви покажа къде е живяла?

— Не, не! — възкликнах аз почти уплашено.

— Много хубава стая! — отвърна лекарката обидено. — През последните месеци живя там самичка.

Нямаше как, трябваше да изпия докрай горчивата чаша. Длъжен бях, щом съм тръгнал веднъж по тоя път. Трябваше да знам как тя е живяла. Едва по-късно разбрах каква груба грешка съм направил, колко съм бил неподготвен за тая визита. Но грешката не беше само моя, разбира се, и доктор Юрукова бе направила лош ход, макар че като някакъв бог и сатана се занимаваше именно с душите на хората.

Отначало — нищо особено. Дълъг, чист коридор, бели болнични врати. Без дръжки. Най-сетне спряхме пред една от тях, която по нищо не се различаваше от другите. Доктор Юрукова бръкна в джоба на болничната престилка и извади оттам някаква дръжка, доста похабена, както ми се видя. Тя я пъхна с привичен жест в бравата и отвори вратата.

— Влезте!...

Влязох с малко свито сърце. И сега за нищо на света не бих могъл да кажа какво представляваше тая стая. Навярно най-обикновена болнична стая с две чисти легла. Решетки на прозореца. Но тогава не видях почти нищо. Едно остригано момиче с остри уши мина край мен, като държеше нещо невидимо в шепите си, вдигнати до равнището на брадичката.

— Какво ти е, Бети? — попита ласкаво доктор Юрукова. — Не виждаш ли, че е мръсна?

Момичето неохотно изля нищото от шепите си. После погледна несвястно лекарката и отмина безшумно. За миг погледът й ми се стори съвсем прозрачен.

— Да вървим! — казах аз.

Навярно доктор Юрукова разбра по гласа ми, че е сбъркала. Тя затвори вратата зад себе си, двамата мълчаливо тръгнахме по

безлюдния коридор. Когато след малко се качвах в колата си, чувствувах, че неудържимо ми се повръща. Трябваше да отида някъде между хора, да пийна нещичко, за да се успокоя. Дори не усетих как съм паркирал край клуба. Бях се посъвзел, но все още ми се повръщаше.

Как да е, успях да хапна малко. Пък и виното съвсем ме оправи. Май че няма по-хубаво лекарство за душевни смутове от няколко чашки хубаво вино. После отидох да играя карти с приятели. Чувствувах се като избавен от някаква страшна беда, имах нужда да се разсея. Осъзнах се едва към единайсет часа. Разплатих се набързо, после си тръгнах въпреки протестите на карето. Когато се прибрах, намерих Доротей във входното антре, гледаше ме тъй, сякаш бях призрак.

— Защо висиш в антрето?

— Чух асансьора! — отвърна тя. — Още като тръгна от партера.

Само това ми липсваше — да ме чака в антрето, ококорена и прежълтяла, както жена ми едно време, преди да свикне.

— Знаеш ли колко е часът? — попитах аз сухо.

— Единайсет и половина.

— Виждаш ли? А в единайсет трябва да бъдеш в леглото.

— Страх ме беше...

— Това не ме интересува. Или искаш да си изменя навичките заради тебе? Аз не ги измених и за жена си!

— Не, не! — възкликна тя. — Аз ще свикна, ще видиш...

— Хайде, върви да спиш! — едва не й креснах аз.

Изобщо действувах точно по наставленията на доктор Юркова. Но като че ли не можех и по друг начин, бях изнервен и от болницата, и от неудачните игри. Хапнах набързо каквото намерих в хладилника. Бях свикнал вече със сухата храна като гарван с мърша. След това полях всичко с две чаши бяло вино, нервите ми се поотпуснаха. Като минавах през хола, погледнах дали Доротей си е легнала. Наистина си беше легнала, завита почти до носа, светлите ѝ очи сияеха от затаено вътрешно възбуждение.

— Антони! — обади се тя, като видя, че отминавам. Спрях неволно.

— Антони, аз чувам музиката!

— Каза ми вече! — отвърнах с досада аз.

— Не, не е същото... Преди я четех... А сега просто я чувам в себе си. С истински звуци... Като оркестър.

— Да не би да чуваш нещо друго? — попитах аз сдържано.

— Не, точно това, което преписвам. Все едно че в главата ми е скрит някакъв малък транзистор.

Гледаше ме все тъй със своите прозрачни очи, изпълнени с радостно възбуждение.

— А като си махнеш погледа от ногите, музиката спира ли?

— Да, разбира се. Мигновено.

— Интересно! — измърморих аз.

Но в себе си мислех: „По дяволите! Не можеш ли и ти да бъдеш като всички други момичета по света?“

— Вярно! — възкликна тя. — Нямах представа колко е интересно. Дано и утре е същото.

— Дано не е — отвърнах сърдито аз. — Предпочитам да ти купя два транзистора, отколкото да ти бръмчи нещо в главата.

И отминах бързо, за да не видя как мигновено ще угасне радостният блясък в очите ѝ.

6

Десетина дни тя живя като насън. Както винаги, се прибираще от работа направо къщи и веднага грабваше нотите, все едно какви. Имам голяма библиотека — на всички велики композитори, които обичам и харесвам, които ми помагат в моята работа. Тя се настаняваше удобно на дивана, на който спеше, с подвити под себе си крака, момичешките ѝ колене светеха над зеленикавото одеяло като малки вечерни луни, И почваше. Чудни промени ставаха по лицето ѝ, сякаш сама дирижираше това, което четеше. Дори беше малко смешно да я гледа човек, ако не знаех колко е сериозно. Можех да проследя по лицето ѝ всяка част от концерта, всеки пасаж. За мен вече нямаше никакво съмнение, че чува всичко, което чете — толкова то съвпадале. Понеже знаех повечето от тях, а някои дори бях дирижирал, поглеждах от време на време часовника. Не, нямаше никаква

грешка, нейните вътрешни концерти отговаряха съвсем на истинските.

Не бих казал, че тая странна дарба на Доротея особено ме е изненадала или слисала. От нея човек можеше да очаква всичко. По-скоро тя ме разтревожи. Аз помнех предупрежденията на доктор Юрукова. Всяко увлечение, всяка прекомерна възбуда сериозно заплашваха нейния душевен мир. И все пак това не беше най-главното. Имаше и нещо друго, много по-дълбоко и по-силно, свързано може би с инстинктивната човешка природа. Като всеки нормален човек, аз смятах за ненормално всичко, което не можех сам да извърша. Или което не можеха да извършат другите като мен. Сега много добре разбирам, че името на такава позиция е невежество и посредственост. Но какво да се прави, така е устроен човекът. Така е устроена и кокошката, която уплашено кътка от брега своите жълти патета, понесени от щастливото течение на реката.

Аз не само се тревожех. Аз чисто и просто се плашех. Искаше ми се да изскубна из ръцете ѝ проклетите ноти и да ги изхвърля през прозореца. И все пак не го правех, човек не може да стъпче току-тъй това, което надминава ръста му. Враждебно мълчах, тайно се притеснявах. Мъчех се да я отклоня със странични разговори и често успявах. Но щом останеше самичка, тя отново забиваше нос в нотите.

— Кое най-много ти хареса? — попитах я аз един път. — От всичко, което си чела досега.

— Лебедово езеро! — отвърна тя с готовност.

Не се учудих, даже се зарадвах. Това ми даваше някои добри шансове.

— Чудесно! — казах аз. — Искаш ли да те заведе в операта? ... Мисля, че тая седмица ще го дават.

— Защо?

— Как защо? Ами това е балет. Трябва да го видиш, за да го разбереш.

— Добре — отвърна тя.

Но нищо неуверено, дори унило усетих в гласа ѝ. Много добре разбрах от какво всъщност се плашеше. На това разчитах и аз. Взех две хубави места в една от ложите, замъкнах я на представлението със скрито вътрешно злорадство. Тя се бе

облегнала на парапета, не поглеждаше към залата. Което е право, и залата не поглеждаше към нея. Видът ѝ бе много неспокоен, усещах я как се вслушва в себе си, сякаш се мъчеше да си припомни нещо.

— Ето, прочети програмата! — обадох се аз.

— После! — отвърна тя малко нетърпеливо. Може би за пръв път ми отказваше нещо — иначе безпротиворечиво изпълняваше всичките ми желания. Щом прозвучаха първите звуци, много добре забелязах как лицето ѝ се напрегна, как самата тя притихна и се сниши на мястото си. После лицето ѝ постепенно се отпусна, тя едва забележимо се усмихна. Явно, моят експеримент не бе сполучил. През антракта, докато я водех към бюфета, уж небрежно запитах:

— Същото ли е?

— Е, не съвсем — отвърна тя. — Но почти същото...

— А кое е по-хубаво?

— Оперното, разбира се. И все пак е друго. Това, което аз сама слушам, като че ли излиза от мен. Като че ли аз си го правя.

Много добре я разбирах — това неизразимо чувство на вътрешно ликуване, което така рядко ме спохождаше. В самата нея то навярно се изливаше като водопад, удавяше я със силата и тържеството си. А съвсем на друго разчитах, когато я доведох тук. Смятах, че ще се отчае от своите глупости, като чуе истинската красота на оркестъра. И тъкмо я черпех с лоша топла лимонада, когато някакъв дурак, мой колега, безцеремонно се залепи за нас.

— Ти да не си се оженил? — запита той направо.

— Не още — отвърнах аз.

Но ми направи впечатление с какво презрение го погледна самата Доротея. Нахалникът се пообърка и побърза да се върне при жена си, която чакаше със зяпнала от нетърпение уста да чуе новината. Изгледахме докрай балета, после отидохме да вечеряме в някакъв ресторант. Едва тук Доротея малко снизходително измърмори:

— Хубава приказка. Но малко наивна, разбира се.

Само това не очаквах да чуя от нея.

— Защо наивна?

— Не знам дали си струва да се превърнеш от лебед в човек. И то в царкиня на всичко отгоре. В тоя скучен дворец.

Очевидно не се шегуваше, гласът ѝ звучеше съвсем искрено.

— А роклите? — пошегувах се аз. — А принцът?

— Да, но лебедите летят! — — отвърна тя простичко.

Трепнах вътрешно. Трябваше да търпя малките рецидиви, както ме бе посъветвала доктор Юркова. И не трябваше да я предизвиквам. Добре. Направих се, че не съм я чул. Вечеряхме доста добре, но се прибрахме у дома мълчаливи и отдалечени.

После изведнъж дойде лятото, толкова горещо, че разтопи асфалта по алеите. Сега на терасата можеше да се излиза само вечер, след залязването на слънцето. Едва тогава от Владайското дефиле лъхваше прохладен вятър. Просто го виждах как идва като жив по околоръстното шосе, след това някъде около Бояна свиваше надолу към града. Най-напред пристигаше при нас, все още млад и самоуверен, отъркваше се в остриите ръбове на зданията и продължаваше по-нататък. И, разбира се, скоро след това изчезваше, смесен с бензиновата воня на града.

Но въпреки горещото лятно слънце Доротей ми се виждаше все тъй бледа. Тъй че я заведох веднъж на Искърския язовир, не толкова да я разходя, колкото да я види слънцето. Отивахме уж на риболов. Не съм рибар, дори нямам рибарски билет. Но вилата на генерал Кръстев е в забранената вододейна зона, риболовните надзиратели не стигат до нея. Генералът не беше там, пък не ни и трябваше — имахме си всичко. Стъкмих дългата бамбукова пръчка и потеглихме към заливчето. Беше прекрасно лятно утро, езерото блестеше пред нас като калаено. Слънцето все още не бе успяло да разкъса съвсем тънката покривка на изпаренията, движехме се в някакъв приказен, забулен свят, в трева до коленете. Скоро краката ни тъй се измокриха от утринната роса, сякаш бяхме прегазили някакво ручейче. Но Доротей нищо не усещаше, гледаше като прехласната.

— Боже, колко е хубаво! — обади се най-сетне тя.

В гласа ѝ се чувствуваше някакво невероятно учудване. Кой знае, може би за пръв път попадеше сред природата. Може би за пръв път газеше роса. Това никога не разбрах. Но местността беше наистина много красива. Рибарите я бяха нарекли „Златния рог“ не само заради рибата. Точно тук езерото се връщаше като

фиорд в младата борова гора. Нямаше бряг. Водата се бе вдигнала от буйните пролетни дъждове и бе заляла тревата и младите насаждения. Сега над гладката ѝ повърхност стърчеха острите върхове на борчетата, зелените гугли на залетите крайбрежни върби. И всичко бе потънало в жълти и сини цветя, толкова много цветя тя навярно не бе виждала през целия си живот. Вързах на пръта двуметрова корда, закачих куката. В тоя сезон на лека плузка кълвеше кай-добре така наречената „наташка“, бяла езерна риба с възрзови перки.

— Какво правиш? — попита Доротея учудено.

— Ще ти наловя риба.

— Не искам. Не ям риба, никога не съм яла.

— Аз пък ям!... Много е вкусна...

— А аз какво да правя?

— Ами вземи одеяла от колата, постели ги ей там, край горичката. Почивай, чети, прази слънчеви бани — каквото искаш.

Толкова възможности наведнъж. И всичките хубави и приятни. Тя се успокои, обърна ми гръб и се запиля някъде към колата. Тоя ден рибата кълвеше като несвястна. Нямаше кой да я плаши по тия брегове, може би не знаеше какво е опасност. Нямах време дори да я събирам, просто я хвърлях през рамо зад гърба си. Тя тупваше на брега, от време на време чувах как се премията конвулсивно в тревата. Някои успяваха да стигнат тъй до брега, виждах ги как се стрелваха като зашеметени в дълбините. Тяхна си работа, не им бях враг, просто се забавлявах.

— Антони! — обади се най-сетне Доротея.

Тъкмо си мислех: „Къде се запиля това момиче?“ Гласът ѝ звучеше доста ясно и все пак като че ли не идваше съвсем отблизо. Обърнах се — нямаше жива душа по брега.

— Антони! — обади се тя отново.

Сега уплашено погледнах към самото езеро. Изпаренията се бяха вдигнали, то блестеше пред очите ми синьо и гладко. Едва когато се взрях добре, зърнах русата ѝ глава някъде към насрещния бряг на залива.

— Ти луда ли си? — извиках ядосано аз.

Надали можех да кажа нещо по-неуместно. Но тя го прие съвсем нормално, видях как се ухили, обърна към мен бялото петно на лицето си.

— Връщай се назад — добавих аз успокоен. Знаех, че ще ме чуе дори ако шепна. Както винаги, тя покорно тръгна назад, но все още се смееше — на страховете ми може би. Това отново ме ядоса. Оставаше само да се зададе отнякъде генералът. Вододайната зона беше строго забранена за къпане, но тя откъде можеше да знае това. Сам си бях виновен, разбира се, трябваше да я предупредя. Доротея все повече приближаваше нашия бряг, вече не се усмихваше, навярно бе усетила гнева ми. Плуваше удивително леко и красиво, но малко несръчно, като съвсем мъничко жабче, което скоро е загубило опашчицата си. Най-сетне приближи брега, стъпи на дъното и се изправи. Беше съвсем гола, но сякаш не разбираше това. И наистина не разбираше — погледът ѝ бе съвсем спокоен и чист, не се забелязваше в него никакво смущение, нито капка женско предизвикателство. Като децата или като античните дриади, изглежда, просто нямаше никакво чувство за свян. И тръгна към мен, като обираше с ръка светлите капки по раменете си. Изглеждаше точно така, както съм очаквал да я видя — прозрачно бяла, почти синкава, с доста слаби бедра и малки гърди.

— Не знаех, че е забранено — каза смутено тя. — Отде да знам, за пръв път идвам тук.

— Нищо... Аз пък отде да знам, че умееш да плуваш.

— Ами аз?... Просто се потопих във водата и потеглих... За пръв път в живота си, честна дума, Антони.

Погледнах я недоверчиво. Знаех много добре, че никога не лъже. И все пак...

— И никога не си се учила?

— Никога! — отвърна тя и най-сетне спря на няколко крачки от мен. — Защо трябва да се учи човек на нещо, което му е естествено.

— Може и да си права — отвърнах аз. — Ти плуваше съвсем естествено... И то като някаква мъничка жабка. Още едно доказателство, че човек наистина е произлязъл от земноводните. И по-специално от жабите.

— Човекът е произлязъл от птиците! — отвърна тя с укор.

— А тогава ти защо плуваше като жабка?... Кой те е учил? ... Това е дълбок инстинкт.

— Не знам... Ти може да произлизаш от жабите, Антони. Но аз произлизам от птиците. Сигурна съм в това.

— Добре — казах аз. — Иди се облечи. И изобщо не те ли е срам от мене?

— От тебе — не! — отвърна тя, като свиваше на кок мократа си коса.

Не е кой знае какъв комплимент за един мъж да не се срамуват от него.

— А защо не?

— Ти си Антони.

— Кой Антони? — засмях се аз малко накриво. — Чичо Антони?

Отново гаф — бях забравил за момент тая страничка от нейното минало. Но тя отново не реагира, сякаш не бях казал нищо особено.

— Ти си Антони Смешния — каза тя. — Знаеш ли да пържиш риба?

— Защо, ти не можеш ли?

— Мога, разбира се, но не искам... Нито да варя пилета, нито пък да ги скубя...

— Прекаляваш наистина с тия пилета! — казах аз ядосано. — Хайде, върви!...

Тя се обърна и тръгна към дрехите си. Кривеше се, като вървеше, тъй като тревата боцкаше деликатните ѝ стъпала. Събрах всички „наташки“, които все още даваха признаци на живот, и ги хвърлих в езерото. Някои веднага побягнаха към дълбините, други останаха да се въртят безпомощно с белите си коремчета в плитчините. Знаех от опит, че повечето от тях ще се съвземат и ще поемат отново пътя си. Стоех така, докато една след друга изчезнаха, някои все още по гръб, други малко накриво, с отворени уста. Обзе ме тягостно, мъчително чувство — все един ден някой щеше да ми плати за това безобразие. Остана само една, неподвижна и безжизнена. Почаках доста. По едно време помръдна леко жълтата си опашчица, но с това всичко свърши.

Доротей бе постлала двете одеяла под рядката сянка на дърветата, лежеше по гръб и гледаше своите птици, които се рееха в ялната виделина на небето. Бяха лястовички с черни

остри крилца, с опънати шийки, навярно не гонеха насекомите, просто се опиваха от прозрачния въздух. Легнах и аз на карираното одеяло в ярки пламенни цветове, които сега ме дразнеха. Доротей дъвчеше някаква тревица, лицето ѝ ставаше все по-вгълбено.

— Антони, искаш ли да ти разкажа нещо? — обади се най-сетне тя.

— Какво, Доротей?

— Как загина баща ми!

— Не сега — отвърнах аз със свито сърце. — Малко по-късно.

— По-късно няма да имам сили — каза тя.

Знаех, че не бива да ѝ преча. Това трябваше да излезе от нея.

— Добре! Но не бива да се вълнуваш!

— Никому не съм го разказвала досега — продължи Доротей. — Дори на доктор Юрукова. Но тя много добре го знае.

От мястото си виждах само бледозелените класове на овсигата. И някъде в далечината късче от езерото, синьо и твърдо като стъкло.

— Добре, слушам те — казах аз.

* * *

„Знаеш ли, Антони, моят баща беше чиновник. Сам той казваше, че е чиновник. Сега никой не употребява тая дума, сега всички казват «служещ». Защо — служещ? Струва ми се глупаво и обидно. Тая дума не отива на хората. Ние имахме куче, Барон. Казвахме му: «Хайде, Барон, служи!» И Барон се изправяше на задните си крака. Предните му лапички бяха свити, коремчето бяло, та чак прозрачно, с малки розови цицки. Горкият Барон, винаги ми се виждаше много смешен, а очите му бяха толкова жални, че чак сълзяха. Кучетата никак не обичат да служат. И хората не обичат, и кучетата, и животните, да не говорим за птиците. Ходил ли си някога в Зоологическата градина? Виждал ли си орли зад решетките? Няма по-мрачни животни на тоя свят от затворените орли. Може ли орелът да бъде «служещ»? Не може, разбира се.

Баща ми беше ужасно слаб. Отначало не беше толкова слаб, но след всяка година ставаше все по-тънък и по-прозрачен. Знаеш ли защо? Мама редовно му изсмукваше всичката кръв. Нощем, докато спеше. Просто му забиваше една тръбичка отзад, точно под малкия мозък, и я изсмукваше. Не се стряскай, Антони, не съм луда. Тогава си мислех така, като бях малка. Доктор Юркова казваше, че имам необикновено въображение. И оттам идвали всичките ми нещастия, тъй като не съм успявала да различа въображенията от живота. Наистина имах, но после започна да ми дава ония лекарства и аз просто затъпах. Сега живея като насън. И татко живееше като насън. Никога не се усмихваше, говореше тихо, носът му беше винаги влажен — като на Барон. И като Барон служеше, който и да се обади, какъвто и да е той. Просто се подпираше на стената и служеше, докато капне нещо прозрачничко от носа му. И беше тъй жален, Антони, толкова покорни бяха очите му. Дори в най-горещото време все се секнеше с една много омачкана кърпичка. Макар да беше много тъжен и мълчалив, никак не приличаше на орлите. По-скоро на дългокосите печални врани, които зиме се гушат в перушината си и никого не поглеждат. Аз съм го виждала да плаче. Тогава не знаех, че мама си имала любовник, някакъв пожарникар. Като умря татко, те се ожениха, пожарникарят беше толкова силен, че като се съблечеше през зимата по фланелка, от него се вдигаше пара като от кон. Никога не бях чула татко и мама да се карат заради него, макар че понякога той идваше вкъщи и все козириваше и козируваше, много му харесваше да козирува и да си търка ботушите един о друг, докато съвсем замирише на боя. Беше ужасно лаком. Веднъж, когато бяхме сами в кухнята, той започна да отваря капациите на тенджерите и отвсякъде си взимаше по нещичко. После се засмя и ме ощипа там. Толкова се засрамах, че плаках цял ден, но не посмях да кажа на мама. Преди татко да умре, той започна да идва по-често. Тогава татко излизаше, може да си е плакал сам по пустите улици. Доктор Юркова казваше, че имам обременена наследственост, приличала съм на баща си, затова съм била толкова слаба и чувствителна.

Когато през оная сутрин тръгнахме да ми купи палто, той беше много разстроен. Аз се правех, че не го виждам, но усещях

как от време на време вдига ръка, за да обърше сълзите си. Той нямаше балтон, зиме ходеше с шлифер, подплатен с ярешка кожа. Откакто съм се родила, Антони, не съм виждала по-износен шлифер от неговия, беше избелял от слънцето като бакалска престилка. Но тоя ден не беше много студено, само дето беше ужасно хлъзгаво. Туй се случи през декември, два дни преди Нова година. Предния ден дори валя дъжд, после духна студен вятър и го пресече. Капките тъй си и замръзнаха, на мехури, и като ходехме и ги газехме, те се пукаха под подметките ни като човешки очи. Много беше страшно да ходиш по човешки очи, но ние все вървахме и вървахме, а татко понякога стискаше толкова силно ръката ми, че едва не заплаквах. Тъй стигнахме до центъра на града, там хората, слава богу, бях изпогазили всичко, та можахме да вървим съвсем спокойно.

Татко ми купи синьо палто с бяла якичка от изкуствена кожа. Никога дотогава не бях носила толкова хубаво палто. Продавачата искаше да го свие в пакет, но аз веднага го облякох, а в пакета свиха старото палто. Дори баща ми се развесели, като видя колко то ми прилича. Излязохме на улицата, тръгнахме да се връщаме у дома. Той отново ме улови за ръка и просто навири нос — толкова беше горд, че върви по улицата с момиче като кукличка. Моят нос съвсем приличаше на неговия, затова в училище ми казваха Диди, малайското мече. Аз не се сърдех. Тия мечета, те са ужасно мили, нослетата им приличат на хоботчета, само дето са много черни и лъскави.

И тъй, вървахме с татко по улицата, здраво заловени за ръка. Тротоарите бяха просто претъпкани с хора, всеки мъкнеше нещо: кой елха, кой детски играчки. На мен никога не ми купуваха елха, водеха ме на елха в учреждението, дето работеше татко. Каква е тая елха, дето я гледаш само половин час, а след това идва пиан Дядо Мраз с изкуствен нос и ти подарява дървено конче на колело. За какво ми е дървено конче на колело, аз веднага го сменявах с някоя книга, кой няма да смени книга за конче? Но сега не си мислех за никакви елхи, даже за една книга не го помолих, макар че толкова ми се искаше. Тогава бях доволна и на онова проклето палто, за което се случиха всички бели в живота ми.

А най-лошото бе, че като вървахме тъй, татко отново се омърлуши. Най-напред почувствувах как ръката му се овлажни и омекна. След това изобщо ме пусна. Ето това го погуби. Аз не виждах очите му, но просто усещах как погледът му стана несвестен. С такива слепи очи съм го виждала и друг път да се мъкне по улиците. Минахме Градската градина и тръгнахме по «Иван Вазов». На ъгъла с «Раковски», тъкмо се готвехме да я пресечем, татко внезапно спря. На тротоара беше натрупан сняг, той се поколеба и го прескочи. Съвсем бе забравил за мен. Без да се огледа, той стъпи на тротоара. Не много — само една крачка. Все още се колебаеше вътрешно, навярно се чудеше какво е забравил там някъде, зад гърба си. А аз просто стоех с пакета и гледах.

И точно в този миг като някаква хала го връхлетя автомобилът. Сто живота да живея, Антони, картината все тъй ще стои като жива пред мен. Няма сила, която да я изличи. Когато бях най-болна, тя все тъй си стоеше, врязана в паметта ми, все едно какви бяха моите просветления и помрачения. Още не мога да го преживея този ужас, наистина не мога, иначе за какво да ти го разказвам, та да разстройвам и тебе? И сега сякаш виждам колата пред очите си, зелена, със силно излъскани никелирани части. Караше като бясна. Предницата ѝ просто загреба татко и го метна върху себе си. Лежеше разперен, там, колата профуча и го отнесе. Миг след това спря рязко. От инерцията баща ми излетя напред. Имах чувство, че летя тъй цяла вечност, времето бе като замръзнало. Ръцете и краката му бяха разперени, главата му висеше малко надолу, съвсем ясно виждах бялата плешивина на темето му. След това изведнъж се срина, главата му се пръсна на тротоара като яйце. Не припаднах, не отместих поглед, гледах ужасена, но безчувствена.

Отвсякъде се затичаха хора. От колата се измъкна убиецът. Беше младо момче, без никакви косми, но набръчкано като бабичка. Някои се опитваха да вдигнат баща ми, но повечето се натрупаха около момчето. Един го хвана аз яката, друг го блъсна с юмрук по врата. Изглеждаха като побеснели. Момчето се тресеше като парцалена кукла. После се хвърли по лице на разкаляния асфалт, скубеше косата си и виеше, но аз разбрах, че

се преструва. Хората се отдръпнаха отвратени, някои мрачно отминаха. През цялото време аз не помръднах.

Качиха баща ми на една случайна кола. Видях разбитата му глава, знаех, че е мъртъв. Но никой не ме забеляза, никой не разбра, че съм с него. Един милиционер отведе момчето с колата, тълпата бавно се разпръсна. Само там, дето беше паднал татко, на асфалта, се червенееше малко петно. Най-сетне и аз си тръгнах. Прескочих като насън страшната улица и поех към дома. Колкото и да бях сломена вътрешно и убита, нито за миг не забравих, че съм с новото палто. Просто се движех като мъртвец с ново палто, едва премествах краката си крачка по крачка, все една накъде.

Не помня как съм се върнала у дома, какво съм казала на мама. Помня само, че лицето ѝ стана бяло като тесто, но очите ѝ бяха съвсем пусти. Нямаше никаква мъка в тях, но и никаква радост, нищо освен пустота. След това съм тръгнала бързо към кухнята, паднала съм на пода, преди да стигна до умивалника, и съм почнала да повръщам там нещо зелено и страшно. Жлъчката си повръщах. До смърт ми се искаше да промуша с нещо остро мекия търбух на мама, да бликне оттам цялата ѝ вътрешна мръсотия. Така ужасно исках, че ми се напукаха устните. Ето това е човекът, Антони, да не мислиш, че е нещо повече?“

* * *

С това Доротейя свърши, последните думи сякаш умряха в устата ѝ. Изглеждаше много изтощена, погледът ѝ беше угаснал.

— Остави ме малко да поспя, Антони — каза тя. — Много се изморих.

Тръгнах сам по брега. Вървах дълго, може би час. Имах чувството, че ходя по небе от застинали облаци, така ясно се отразяваше то в успокоеното езеро. По природа съм затворен човек, рядко забелязвам какво става около мен. То не ме интересува, не ражда нищо в душата ми, даже когато другите се прехласват от него. Така съм стоял и пред Хеопсовата пирамида и пред Ниагарския водопад. Но тоя път всичко, което бе вън, бавно и неудържимо преливаше в мене. Не знам, инстинкт за самосъхранение може би. Успокоих се толкова бързо, колкото сам не очаквах. „Правя е Доротейя, това е човекът — мислех си аз.

— Човекът, омесен от кал, езерна вода и облаци. Каквито и да са пропорциите, тая смес навярно ще остане вечна.“

Така стигнах до гората, която съвсем внезапно се изправи пред очите ми. Беше млада борова гора, но необикновено гъста. Долните им клони бяха отдавна изсъхнали, зеленееха само връхчета, които стигаха до светлината. Под тях всичко бе мъртво. Не растяха ни треви, ни цветя, ни папрат дори, нищо освен някакви непознати за мен гъби, бели и гладки, като птичи яйца. И все пак нещо ме теглеше със смътна сила към дълбините ѝ, усещането за неизвестност и тайнственост може би, толкова старо, колкото е и човекът. След това се обърнах и бавно тръгнах назад.

Като се върнах, Доротея се беше събудила и замислено гледаше в далечината. Тя не чу стъпките ми, но като ме видя, се усмихна все още малко посърнало.

— Колко време съм спала?

— Около час — отвърнах аз.

Тя никога не носеше часовник, времето не я интересуваше.

— Гладна ли си?

— Не особено.

— Ако искаш да те заведа някъде? Тук наблизо има едно хубаво ханче.

— Ами добре — съгласи се тя, както винаги.

Носехме си храна, разбира се. Но след тоя тежък разговор не можех да си представя как ще седнем коляно срещу коляно и ще почнем да лапаме с апетит салам и сварени яйца. Прибрахме мълчаливо багажа си. Все още се усещаше някакво едва доловимо напрежение между нас, някаква неловкост може би. Да, разбира се, всяка изповед ражда стеснение и неловкост — и за двете страни. Най-сетне седнахме в колата, запалих мотора. И едва когато тръгнахме, с облекчение усетих как отново всичко стана просто и естествено, какъвто си е животът всъщност.

Навярно и Доротея бе разбрала това, защото видях как с облекчение се усмихна. Нямах време да се занимавам повече с нея, защото бяхме навлезли в гората. Пътят беше много тесен и във вечната сянка на дърветата все още разкалян. На няколко пъти колата забоксува, с последни усилия успях да я измъкна на по-сух терен. Целият се изпотих, докато я изведох на шосето.

Всичко можех да си представя, освен как Доротея ще буца колата с тънките си ръце.

— Аз ти помогнах! — засмя се тя, когато най-сетне гумите запърпориха по паважа.

— Тъй ли? А как?

— С мисълта си.

— Внушаваше ми?

— Не, просто я бутах.

И аз се засмях. Така обикновено говорят децата. И не само говорят, но си вярват. Помня като дете — веднъж една каруца бе затънала в дълбоката кал. Каруцарят немилостиво биеше конете с някакъв кол, едва не обели с него нещастните им глави. И когато най-сетне каруцата се измъкна, бях дълбоко убеден, че аз съм й помогнал — с мисълта си.

— То е друго! — каза Доротея. — Аз наистина мога да правя някои неща с мисълта си.

Тогава не обърнах внимание на тези думи. Или просто не пожелах да ги чуя. Достатъчно се бях наслушал за днес. Много по-късно щяха отново да се родят в паметта ми, тоя път с неудържима сила.

Скоро стигнахме до пасарелското ханче. Това не е никакво ханче, разбира се, а най-обикновен крайпътен селски ресторант. Славеше се с добрата си скара между другото, но сега не ми беше до кебапчета. В страничния двор растяха няколко стари дървета, там слагаха две-три маси, без покривки обикновено. Но келнерът застла нашата и се изправи като войник до нея. Отдавна бях забелязал, че внушавам особен респект на обикновените хора, навярно смятаха, че съм някакъв преоблечен генерал. А може би хубавата ми кола им внушаваше такива мисли. Поръчах по шест кебапчета и една голяма ментовка за мене. Келнерът веднага донесе ментовката, кебапчетата още не бяха готови.

Ментовката е много леко питие, шофьорите не се страхуват от него. И напразно — понякога и то може да поднесе изненади. Както впрочем се случи с мен още след първите глътки. Може би съм бил малко изморен и омаломощен от лятното слънце. Така или иначе, но алкохолът ми подействува с необикновена бързина, вля в мен някакво особено лекомислие.

— И какво стана по-нататък? — запитах аз.

— Какво да стане? — трепна тя едва забележимо.

— Ти знаеш по-добре!

Доротейя мълчеше, сякаш не ме бе чула.

— Хайде, Доротейя! — поканих я аз. — Знам, че не ти е приятно. Но кой ходи да му вадят всяка сливица поотделно... По-добре всичко да свърши наведнъж.

Точно в тоя момент келнерът донесе кебапчетата. Така си останаха недокоснати.

* * *

„Скоро след като умря татко, те двамата се ожениха, тайно от мен, разбира се. Но, слава богу, поне не останахме да живеем в нашия дом, отидохме другаде. Не го направиха от морал някакъв, а от стиснатост. Ние живеехме в квартира с нормиран наем, но все пак наем. Тогава решиха да се преместят у Цтан. Сам той се наричаше така, просто изпускаше една-две букви. А на всичко отгоре мама му викаше Цецо. Беше ужасно стиснат човек, пестеше не само левчето, а и стотинките. Оттогава съм намразила стиснатите хора, Антони, не мога да понасям ни тях, ни парите им. Докато има пари на тоя свят, хората все ще си остават нищожни и дребни като тях, както и да се пребоядисват. Парите нямат свое лице и свой образ, стават като човека, който ги носи. Има мръсни пари, Антони, има нищожни пари, има жалки пари. А има и пари, които не струват нищо, и с тях нищо не можеш да купиш. Това са стиснатите пари.

Помня деня, в който се преместихме у Цецови. Дойде камион, но без хамали. Всичко сами си пренесоха. Мама беше много яка жена, можеше да повдигне сама цял кон. А да не говорим за Цецо. Двамата се нахвърлиха на мебелите като на плячка. Имахме много хубави мебели, останали още от дядо ми. Награбиха ги, понесоха ги по стълбите. Където не можеха да ги носят, ги тътреха, пръхтяха, пот обливаше мускулестите им шици. Само бюфетът много ги затрудни. Беше дълъг и тежък бюфет, от словенски дъб, както ми бе казал татко. Като сега ги виждам разкрачени и опулени, просто очите им ще изскочат. А бюфетът си стои на мястото, не помръдва. Прасците им се пропукаха, устните им побеляха като на риби. Най-сетне го повдигнаха

малко. И точно тогава за пръв път се скараха — забълваха несвестни и неразбрани думи, плюнка им потече от устата, наскочаха жабчета, малки и зелени като копчета за жилетка. Не можеха май да се разберат кой в каква посока да тегли. На мен отново ми прилоша, заключих се в клозета, може би цял час повръщах и плаках. Когато най-сетне ме измъкнаха оттам, целият багаж бе качен на камиона. Всичко, Антони, дори бюфетът. Не е за вярване, но точно тъй стана. От мъка и притеснение понякога на човека му идват сили, които после с нищо не може да си обясни.

Пристигнахме у Цецови, някъде в Ючбунар. Господи, Антони, никога до тоя ден не бях виждала такава къщичка, малка и крива, само с две прозорчета, толкова нескопосна, сякаш бе рисувана от дете. Те и досега живеят там. Просто не приличаше на къща, а на ряпа някаква, полузабита в земята. Цецо садеше такива в двора, през есента ме караха да ги вадя, едва ги измъквах, сякаш не бяха репи, а кътници. Къщата бе много стара, измазана с кал, след това боядисана с боя като синка. Но боята се беше доста олющила, когато заваляха дългите дъждове, цялата заприличваше на кална топка. В нея се слизаше по две стъпала. Не знам как бе станало тъй, дворът ли бе насипан, или самата тя бе пропаднала. Друга такава къща нямаше по цялата улица. Мама и Цецо отново се нахвърлиха върху мебелите. Но бюфетът, разбира се, не можа, да влезе в къщата. Оставиха го под покрива, и досега си е там. Седем години го валяха какви ли не дъждове, сняг го затрупваше през зимата, лете по цял ден го печеше слънце, все едно че нищо. Само дето малко се е изкривил, иначе си е същият бюфет. Вече не смея да погледна към него, но и той не поглежда към нас, толкова е отвратен от нашата простотия и неблагодарност. Можеха да го продадат, разбира се, но все се надявах, че ще им се падне апартамент от лотарията и ще го приберат. Слава богу, не им се падна, макар че ми беше много жал за бюфета.

Тъй че седем години живях в тая къща. И досега не знам как не се събори над главите ни. Имаше само една голяма стая и една кухничка. Аз живеях в кухнята с бабата. Тя не беше майка на Цецо, а негова баба или може би прабаба. Навярно минаваше сто години, и самата тя не знаеше на колко е. Нямаше нито един зъб

в устата си. Но и нито един бял косъм на малката си птича глава. Беше доста пълна, затова ужасно хъркаше, като спеше. Хъркаше денем и нощем, защото или спеше, или нещо дъвчеше. Просто не мога да ти обясня с думи какво представляваше нейното хъркане. Понякога цели нощи не съм мигвала. Но търпях, дори не я намразих. Какво друго можех да направя, освен да търпя, да търпя. Нямах друго спасение за човек като мен. Всъщност имаше. Точно тогава се научих да летя, пак от мъка и притеснение, от какво друго. Но човек може да лети само нощем, и то рядко. Какво ще кажат хората, ако видят да подхвърча денем над покривите някакво лудо момиче. Само от време на време ме прибираха при доктор Юрукова, все едно в санаториум.

Но най-много ме премазваше тая ужасна стиснатост на Цецо, пък и на мама, защото тя скоро стана съвсем като него. Казваха, че пестят за апартамент. Не вярвам. Така алчно пестяха, че съм сигурна — никога няма да похарчат нито лев от тях, освен ако къщата наистина се събори над главите им. Цецо заключваше цялата храна вкъщи, от всички, даже от мама. Когато купеше месо, веднъж в седмицата, винаги го разделяше на десет части, точно до грам. Сготвяха го обикновено с картофи в някакъв бакърен съд, който приличаше на леген. А като седнехме да обядваме, Цецо сипваше на себе си четири парчета, на мама две, а на бабата, на мен и на близнаците по едно. Не знам защо така се тъпчеше, като не работеше нищо. През целия си живот не беше угасил нито един пожар, най-много няколко фасове, които е размазал с пети по коридорите на учреждението. Но не беше дебел, само се чудеше какво да прави със силата си. Но мама много отслабна. Сега и тя работеше: като санитарка в една поликлиника, вонеше страшно на карбол и някакви други мръсотии, започнаха да й растат брадавици по ръцете и мустаци. Мислех си, че все пак има съдба или нещо такова, което ще отмъсти за татко. Но досега нищо не се е случило, даже мисля, че са щастливи двамата с Цецо. Ето това не разбирам — как може да има нищожно щастие. Или даже противно щастие. Но изглежда, че има. А аз си мислех, че единственото човешко щастие е да летиш. И дрехи не ми купуваха. Нито учебници, нито тетрадки. Пък не ми и трябваха, да ти кажа. Аз имам страшна памет. Каквото влезе в главата ми, не излиза оттам. Навярно това е

истинската природна памет, Антони, всичко друго е човешки дефект. Имах по всичко шестици освен по гимнастика. А колкото до мини-жупа, трябва да знаеш, че съм го измислила аз. По едно време много израснах, рокличката ми изведнъж се вдигна до нейде си. Тъй си и ходех, с голи крака, толкова слабички, колкото са сега ръцете ми. Дори чорапи нямах. Купувах ми един чифт чорапи годишно, целите ги покривах с репризи. Тая дума, Антони, ми е най-омразната на света. Мама все ми казваше как един офицер се оженил за едно бедно момиче. Като видял какви хубави репризи прави, той си рекъл — ето жена за мене!... И се оженили. Отначало ми беше ужасно мъчно, дето нямам хубави дрехи. Много се срамувах за външността си. Но сега съм им благодарна, честна дума ти казвам. Какво ли не съм била през живота си. И Таис, и Космодемянская, дори Сонечка Мармеладова. А те бяха и си останаха нищо. Още през първата година в нашия дом се родиха близнаците. Те бяха руси, къдрави, тлъстички като прасенца. И като прасенца цял ден квичеха от глад. Много ги обичах, докато бяха малки. Аз ги хранех, аз ги къпех, аз миех розовите им дупета. Изобщо аз се грижех за тях, когато бях здрава. Но като станаха на шест години, веднъж ги заварих да правят нещо. Детска работа, може да не е било сериозно. Никога през живота си така не съм побеснявала. Сега просто не разбирам защо. Бих ги, докато посиняха. След това Цецо ме изпъди, а аз отидох да живея при доктор Юрукова. И после се срещнахме с тебе, Антони, това е всичко.“

* * *

Тя завърши разказа си и веднага се залови за лимонадата. Съвсем не изглеждаше така изнурена и подтисната, както първия път. И точно тогава, леко замаян от ментовката, направих глупав и погрешен ход.

- Знаеш много добре, че не е всичко!
- Какво, Антони? — погледна ме тя неспокойно.
- Искам да ми разкажеш за чичо си.
- Не! — едва не кресна тя и подскочи от стола.

Не бях я виждал така изплашена. Или може би думата ми не е толкова точна. Но беше съвсем преbledняла, устните ѝ бяха здраво стиснати.

— Не! — повтори тя. — Много те моля, Антони!...

— Нищо, нищо! — стреснах се аз, не по-малко от нея. — Щом не искаш — не искаш!

Скоро след това си отидохме. Но настроението ни отново беше помръкнало.

Нещо се промени в нашите отношения от тоя ден. Те станаха много по-обикновени и естествени. И животът ни етана по-естествен. Тя се прибираше вкъщи, винаги малко поруменяла и забързана, с лекота разтребваше къщата. Имах странното усещане, че предметите нямат никаква тежест в ръцете ѝ, просто сами се плъзгаха по местата си. Понякога четеше нещо, какво да е, от моите книги освен романи, разбира се. Друг път се залавяше за нотите. Но забелязах, че сега вече не ги слуша с предишното увлечение. Все по-често пускаше магнетофона. Понякога ме разпитваше с часове за някои автори, особено за Чайковски. Чудех се какво мога да ѝ разкажа и докъде, особено във връзка с неговата женитба. Слушаше ме много внимателно, навярно сама си разгадаваше недоизказаното. Или поне на мен така ми се струваше.

Много свикнах с нея, скучаех, когато не беше вкъщи. Вече не трепвах нервно, когато случайно докоснех ръката ѝ. Не се плашех, когато понякога мълчеше с часове. Или с часове гледаше летежа на птиците. Всеки ден се качвахме на терасата, обикновено привечер, стояхме там, докато заблестят звездите. Едва сега и аз забелязах, че птиците не са толкова малко на света. А гаргите повече, отколкото трябва. Безупречно различавах само тях и лястовиците донякъде, главно по гламавия им летеж. Но Доротей беше забележителен орнитолог, за птиците знаеше поне колкото един старши научен сътрудник. Може би по-малко за строежа на костната им система, но безкрайно повече за характера и навиците им. Тя говореше за тях като за хора със свой живот, своя съдба, дори свои мечти. Това вече ни най-малко не ме стряскаше. Понякога нощем без никакъв страх си давах сметка, че може би и аз вече не съм с ума си. Но ми беше приятно така, не търсех от живота нищо друго.

След това ходехме да вечеряме някъде, обикновено на терасата на нощния ресторант. Тя се бе прирастила към него, макар че не възразяваше, ако ѝ предложех някой път да отидем другаде. Като че ли хубавата и елегантна обстановка беше единствената ѝ земна суета. Разбирах я много добре, бях видял вече нейната стаичка в психиатрията. Но сега се държеше много естествено, усмихваше се на шегите ми, похапваше с апетит. Само когато някакъв мой приятел или познат седнеше случайно на масата, изведнъж ставаше навъсена и недружелюбна, почти до границата на лошото възпитание. Само за това понякога я водех и другаде.

А иначе ставаше все по-приветлива и спокойна. И главно — по-обикновена. Навярно бе прибавила няколко грама към теглото си, главно към своите малко хлътнали бузи. Много се радвах на тия нейни промени, бях сигурен, че постепенно навлиза в истинското си душевно здраве. За пръв път тя имаше свой дом и аз смятах, че сега-засега това е съвсем достатъчно. Не исках да мисля докога ще продължи, важното беше да оздравее напълно.

И тъй отново дойде денят, в който обикновено носех издръжката на детето. Но сега се обадох предварително по телефона, за да подготвя почвата. Никак не ми се слушаха обиди и ругатни.

— Слушай, Надя — казах миролюбиво, — много те моля, ако може, този път без идиотски намеци.

— Гледай си работата! — отвърна тя сухо. — Ако искаш, идвай, ако искаш — не идвай. Не работя с ултиматуми.

Много се колебах дали не е по-благоразумно да изпратя парите по пощата. И все пак отидох. Не съм от хората, които прескачат своите задължения, колкото и да са неприятни. Почти с отвращение докоснах звънеца. После Надя ми каза, че като чула звъна, котката като стрела се спуснала към антрето. Дори аз я чух как дрезгаво измяука зад вратата. В хола тя седна на няколко крачки от мен и ме загледа укоризнено. Навярно съвсем се бях компрометирал пред очите ѝ с моето поведение.

И Надя се настани срещу мен. Едва сега забелязах, че е облякла чиста, току-що изгладена блузка. И не мъкнеше, както винаги, своите овехтели пантофи. Но в замяна на това мълчеше и гледаше разсеяно през прозореца. Имах чувството, че ме е

забравила съвсем, унесена в някакви свои делнични неприятни мисли. Но не беше ядосана, това си личеше. Най-сетне се обърна към мен и каза:

— Аз видях онова — лудото!

Навярно трябваше да стана и мълчаливо да си изляза. С парите в джоба си. Но както обикновено става, любопитството надделя над обидата.

— Къде? — запитах аз неприязнено.

— Причаках я пред вашето издателство.

Това толкова й приличаше!

— Там работят още десетина момичета — казах аз.

— Но само едно от тях е лудо. И не беше толкова-трудно да я различа между другите. Тя се качи в трамвая, аз след нея. Искях да я разгледам малко по-хубаво. Нищо, не е лошо момиче, но краката му са доста тънки за твоя вкус. За теб жената се състои само от крака, Антони, и нищо повече. Не знам дали забелязваш главите им.

— При теб тя изобщо липсваше! — отвърнах аз мрачно.

— Не си духовит! — отвърна Надя неочаквано спокойно. — Е, не е като твоята кофа, но ми служи доста добре. И Диди има приятна главичка, малко смешна, разбира се, но какво от това? Макар да е много чувствителна, тя дори не ме забеляза, толкова бе обзета от мисълта да се прибере колкото се може по-скоро. Като слезе на вашата спирка, изведнъж се затича. И аз след нея, естествено. Е, добре де, тя тича, понеже е луда, а аз защо тичам? Всички жени сме малко шантави, Антони, не сме като вас. И докато тъй берях душа от умора, май че мъничко я обикнах. Едно празно п суетно момиче, влюбено в себе си, няма да тича така.

Никога досега не бях чул Надя да каже нещо добро за друга жена. Или може би не я смяташе съвсем за жена, каквато си беше и истината.

— Да, жалко за момичето! — продължи тя неохотно. — Какво може да чака от тебе? Не съм виждала в живота си друг такъв внимателен и предпазлив егоист. Пък и законът е на твоя страна.

Погледнах я учудено, това я ядоса.

— Какво ме зяпаш, много добре знаеш какво искам да кажа! Законът не позволява да се ожениш за нея, тъй че нищо особено не рискуваш освен малко пикантен гъдел за нервите.

— Глупости! — ядосах се и аз. — Такива мисли изобщо не са ми минавали през ума.

— Тогава защо го правиш?

— Не ставай вулгарна. Просто искам да ѝ помогна.

— Един вид филантропия? — погледна ме тя презрително.

— А всъщност си правиш някаква тънка сметчица. Не се ежи — може би несъзнателно. Но ако слушаш мене — трябва да спреш дотук. Ти, изглежда, не познаваш това момиче. Знаеш къде е спирката — тя тича като щура близо половин километър. Аз я оставих наред път, изругах и се върнах. Но се засрамах от себе си, естествено. Всеки би се засрамил.

— Затова ли днес си се така издокарала? — попитах аз.

Само за миг в погледа ѝ блесна ненавист.

— Да! — каза тя твърдо. — Човек трябва да уважава себе си. Поне за капчицата човешко, което носи.

С това разговорът ни фактически свърши. Какво можехме да си кажем повече? Какво бе останало между нас? Извадих парите и ги оставих на масата. След това се изправих в малко глупава и притеснена поза.

— А няма ли да попиташ за сина си? — погледна ме тя.

— Ето — питам те!

— Питаш ме ти! Аз пък ти отговарям — не пожела да дойде! Като ревна — искам при баба. Искал при баба си! Няма на кого да се метне! Повечето мъже са като тебе, Антони, плашат се от истинските жени. Виждат им се неудобни и непонятни. Виж, бабичките са друга работа. Тая моя покорна майка, тая всеотдайна баба, ще ми го върне душевен инвалид.

— Ами да го дадем на моята! — казах аз. — Като дете тя здравата ме пердашеше.

— Както виждаш — и боят не помага — отвърна Надя. — Хайде, върви си, не обичам да ми стърчат всред стаята.

Тръгнах си, съпроводен от котката. Тя решително не ме разбираше, може би беше до дъното на душата си възмутена от мен. Какво ми липсваше тук? Имам удобен креват, жена ми винаги купуваше много хубаво телешко месо. Е, разбира се, слага

прекалено много лук и черен пипер в кюфтетата, понякога не можеш да си доближиш носа до тях. И все пак няма това е причина да спиш на покрива като ония глупаци, котараците! Наведох се да я погаля, после с облекчение се измъкнах от неразтребеното антре. Не знаех, че ще минат много, много нещастни месеци, преди отново да стъпя тук.

Лятото ставаше все по-горещо. Дори утрините бяха така задушни, че Доротей се връщаше от работа като сварено пиле. Но това не ѝ правеше никакво впечатление, тя изобщо не обръщаше внимание на малките човешки несгоди. А аз престанах да работя, дори не се докосвах до парещите клавиши на пианото. И въпреки това се чувствах съвсем спокоен, не ме подяждаше вечната неугасима жажда да попълвам с чертички и точки нотните листове. Нека се попълват сами, ако искат, понякога човек има право да принадлежи на себе си. През този месец много по-често ходехме на язовира, обикновено рано сутрин, още по тъмно. Беше толкова приятно да пътуваш с пълна скорост, да усещаш как те брули раздвиженият от колата въздух. Далечните върхове се раждаха един по един от мрачините, някои от тях се запалваха от най-ранните зари на утрото. Над езерцата по пътя ни лежеше бледа прозирна мъглица — колкото и да бе топло утрото, водата бе много по-топла. Рибата се криеше в дълбините или пък излизаше на самата повърхност да глътне мъничко въздух. Но рибата вече не ма интересуваше, аз дори не носех пръчката си. Имаше кой да лови риба вместо мен.

Генерал Кръстев си бе взел отпуск и живееше на вилата заедно с леля Зорка. Вечерта той нанизваше на своите грамадни куки уклеичета или мренки, хвърляше волти в плитчините. Сутрин вадеше, без да се е трудил, грамадни бели риби, понякога цели зверове, които разглеждаше дълго и с наслаждение. Леля Зорка ги вареше с масло, приготвяше за тях чудни студени майонези. Ядохме с апетит. Доротей за пръв път се пристрасти към рибешкото меню, което преди това почти не познаваше. Понякога изпивахме с генерала по някоя и друга чаша силно изстудено бяло вино. Имах чувството, че Доротей е щастлива — за пръв път, откакто я познавах. Генералът и жена му някак особено се привързаха към нея. Наистина те нямаха деца, но дали това беше единствената причина. Навярно генерал Кръстев беше

научил нещо за нея. Работата му беше такава — задължаваше го, ако не може, поне да знае. Във всеки случай ни веднъж не ме попита коя е и каква ми е. Но с чувствителното си сърце леля Зорка навярно усещаше, че не ми е любовница. И двамата вървяха като кученца след нея, чудеха се как да ѝ угаждат. А най-странното беше, че самата Доротея не се притесняваше от това необикновено внимание, намираше го съвсем естествено. Може би смяташе, че им се изплаща докрай точно с това, което получаваше — взаимна обич.

Веднъж лежахме по бански костюми на брега на езерото и се печехме на слънцето. Чувствувах се така спокоен и уравнивесен, както рядко в живота си. И точно тогава чух някакъв шум до себе си. Доротея се беше изправила и търпеливо се мажеше с бадемово масло. Беше много почерняла през последния месец, на тъмния фон на кожата очите ѝ блестяха като елмазени.

— Дай да те намажа! — казах аз.

Дори не разбрах как съм го казал. Доротея само се усмихна и ми подаде шишенцето. Налях съвсем малко в шепата си и го положих върху слабичката ѝ мургава плешка. Взрив не последва, разбира се. Разказвах спокойно гъстата мазна течност, без никакво вътрешно стеснение, но и без никакъв трепет.

— Много си мил, Антони! — обади се най-сетне тя.

— Е, не колкото леля ти Зорка — казах аз шеговито.

— Те и двамата са ужасно добри! — отвърна Доротея сериозно. — Защото са били много нещастни.

— Ти знаеш нещо за тях?

— Да, защото нямат деца!

Стояхме при тях на вилата, докато се мръкне. Вечеряхме, изпивахме още една-две изстудени в хладилника бира. Едва тогава си тръгнахме. Пристигахме късно и въпреки това в града беше нетърпимо задушно, тежко вонеше на асфалт и прахоляци. Обикновено не бързахме да се приберем в апартамента, качвахме се на терасата. Там босоногият отдавна се разхождаше по покривите на къщите, едва забележимо разклащаше антените. Лежахме, гълтахме свежия въздух. Обикновено не говорехме, просто съществувахме с онова вътрешно усещане за мир и покой, което в такива нощи е свойствено може би само на кратките

преживни животни. И затова така ме изненадаха веднъж нейните думи:

— Антони, искаш ли да ти разкажа за чичо ми?

— Да, разбира се — трепнах аз.

— Страх ме е, Антони!

— От какво те е страх?

— Да не се настани в тебе... Непоносимо е да го носи човек.

— Аз съм мъж, Доротей. Това за мен е без значение.

— Не е без значение — отвърна тя с горчивина.

И дълго мълча, преди да започне.

* * *

„Аз нали ти разказах, Антони, за бабата? Тя беше много стара, едва ходеше. Съвсем рядко, обикновено пролет, излизаше пред прага на къщата, седеше там с часове. Или пък ако кажеше нещичко, не й разбирах нито думичка. Нали нямаше ни един зъб, думите просто тъй се размазваха в устата й. Тя никога не ходеше на баня. Каква баня, как да стигне дотам. Разбира се, Цецо можеше да я изнесе на ръце чак на Витоша, ако иска. Но навярно смяташе това за съвсем излишно. Сам той се къпеше ведкъж-два пъти на година, макар че мама здравата му натякваше. «Чист съм, мъри! — все се оправдаваше тон. — Мене работата ми е чиста!»

Мама понякога миеше главата на бабата. Обикновено през лятото, във на двора. Един леген с гореща вода, един чайник, сапун за пране. Хубаво я натъркваше със сапуна, заливаше я с вода от чайника. Главата на бабата ставаше мъничка, мъничка като круша, вода шуртеше от носа й. Бабата търпеше, само от време на време изпръхтяваше като бивол. Започваше да хвърчи вода, мама се ядосваше страшно, кълнеше я като селянка. Но като видя колко хубаво къпя близнаците, веднъж ме остави аз да измия главата на бабата. Бутна ми в ръцете сапуна и излезе.

Никога не съм очаквала, Антони, че ще бъде толкова страшно. Намазах й главата как да е, но като почнах да я търкам, изведнъж ме обзе някакво неописуемо отвращение. Сега ми е чудно защо, никак не мога да си го обясня, но така беше. Хвърлих сапуна и побягнах по улицата и все ми се струваше, че тя тича след мене, мокра и страшна, и се мъчи да ме улови за

плитките. Не знам колко съм тичала и накъде. По едно време дойдох на себе си. И тогава чак си помислих, че бабичката може да е умряла, да се е задавила в пяната или не знам що. И отново започнах да тичам — тичах, тичах, докато стигнах. Нищо й нямаше на бабичката, беше се прибрала в кухнята, седеше там с мократа си глава и плачеше. Като се върна, Цецо ме наби, а мама ме заведе при чичо.

Чичо ме прие много добре, разбира се. Като му разказах как съм мила главата на бабата, той много се натъжи. Най-страшното беше, Антони, че страшно приличаше на баща ми. Беше само доста по-стар, косата му съвсем бе оредяла на темето. Само дете не беше чак толкова слаб, но затова пък брадичката му беше още по-малка, почти никаква. Приличаше ми на морско свинче, ама много старо морско свинче, дете вече му е омръзнало да живее. Приличаше ми на опосум, макар че такова животно никога не съм виждала. Но все си мислех, че като се изправи на задните си крака, коремчето му ще увисне като торбичка между тях. Точно такъв беше и чичо ми. Двата предни зъба леко прехапваха долната му устна. По едно време ми се струваше, че трябва да се храни само с човешки глави, да ги прегризва някъде на върха, после да ги изхвърля през прозореца, като изпразнени кокосови орехи. И други неприятни неща ми се привиждаха. Все ми се струваше, че няма кости, дори че няма ни форма, ни определен обем. Все си мислех, че може да се удължи като червей или, напротив, да запълни цялата стая, от ъгълче до ъгълче, като гъста пихтиеста маса.

Просто си умирах от страх да не се случи, но вече нямаше къде да бягам, страх ме беше от бабата.

А иначе беше много добър човек, Антони, набожен и милостив. Зиме стриваше на трохи останалия от яденето хляб и хранеше с него врабците и гълъбите. Много обичаше гълъби, много нежно ги коткаше, а очите му святкаха, святкаха. Но иначе защо да не е добър? Очите му сълзяха като татковите, може би защото и неговата жена го беше напуснала. Живеехме съвсем сами в целия мъртъв дом, не, в етажа, разбира се, но и това малко ли е? Понякога умирах от страх, но не винаги. По-често ми беше мъчно за него, че е толкова нищожен и гаден. Беше ми мъчно дори когато кашляше или се секнеше. Много смешно се секнеше,

очите му се ококорваха, ставаше синкав. Все си мислех, че ще загине по някакъв трагичен начин, но той си е жив и досега и навярно не е остарял нито с половин ден, само тича по дърветата със своята торбичка на корема и лапа лешници. Трябва да ти кажа, че татко не го обичаше, никога не ме бе водил при него, докато беше жив. Чичо беше ужасно страхлив, плашеше се от коне, от кучета, от светкавици, дори от автобуси. И автобусите се плашеха от него, не знам защо, може би им се виждаше прекалено гнусен. Веднъж един автобус, като го видя, така се стресна, че възви рязко и се набути в една витрина. После казваха, че се е подхлъзнал, но не беше вярно, просто не му се щеше да срещне чичо.

Казвам ти туй, Антони, защото и аз се плаших от него. Когато ме погалваше по косата, аз се парализирах като зайче. Понякога и по коленете ме галеше и тогава очите му ставаха неподвижни и потни, сякаш бяха направени от стъкло. Аз живеях в отделна стая, в която преди това бе живяла стринка. Отначало там нямаше нищо освен една пружина на земята и един продупчен дюшек, в който живеяха мишки. После чичо ми донесе завивки, маса и още някои дреболии. И стана още по-мил с мене.

Но аз не се успокоих. А всъщност сама не знаех от какво се страхувам, външно той като че ли не ми даваше никакви поводи. Само понякога нощем ходеше пред стаята ми. Ходеше тихичко, на пръсти, от време на време тихо скимтеше, едва чуто, като новородено кученце. Не вярвам тъй да ми се е струвало, макар че от напрежение и страх едва дишах. Тогава хич не ми минаваше през ум за това. Все си мислех, че ще прегризе и моята главичка и ще я хвърли през прозореца като кокосов орех.

В тоя ден небето беше много сиво, почти есенно, валеше слаб дъждец. Тогава той ме помоли да се качим заедно на тавана, за да сме намерели някакъв плик с разписки и квитанции, който уж бил забравил по старите куфари. Аз веднага разбрах, Антони, какво ще ми се случи. Само не разбирах защо трябва да се качваме на тавана, като и без това къщата беше пуста — и да викаш, и да не викаш, все едно. Мина ми през ума, че навярно ще ме удуши, пък после ще ме окачи на някоя греда, уж съм се обесила. Сега ти си мислиш, Антони, че съм била просто като

хипнотизирана от страх и не съм знаела какво правя. Не е така, не бях вече така уплашена. Можех да изкрещя по стълбите, да побягна. И все пак не го направих. Виждах го, Антони, как се тресе вътрешно и ми стана ужасно жал за него. Никога преди това не бях изпитвала такава жал и болка за друг човек, просто и аз цялата се разтърсвах от жал, толкова беше слаб, отвратителен и нещастен. След това тъй ми е било жал само за едно момиче, с което живеехме заедно при доктор Юрукова. Иначе беше много мило и кротко, съвсем, ама съвсем нормално, само нощем му се привиждаше, че го нападат плъхове. Тя крещеше и се биеше с тях, толкова ми беше трудно да я събудя истински, да ѝ докажа, че няма нищо. Отслабнах ужасно, най-сетне доктор Юрукова разбра и ме премести в друга стая.

Ето сега разбираш. Навярно с нормалните хора не е тъй, но с мен така стана. Изкачих се на тавана като осъдена. Беше много тъмно, миришеше ужасно на износени, гнили дрехи. И когато той се наведе към мен, изведнъж съм загубила свят и съм припаднала. Сега си мисля, че точно това ме е спасило. Той се е уплашил още повече, просто го виждам как се е тресял и е нямал сили за нищо. А може би всичко това са въображения, той наистина беше много нещастен.“

* * *

Небето беше много тъмно, тишината просто неопишуема. Сега разбирам, че това не е било тишина, а някаква непонятна глухота, която ме е погълнала като яма. Мислех трескаво, зашеметен и блъскан от думи, на които бях загубил истинското значение. Досега си мислех, че знам за хората всичко или почти всичко, все едно откъде — от книгите или от себе си. И едва сега съзнах, че и думите, и книгите се страхуват от пълната истина. Или просто се стъписват пред нея.

— Антони, тежко ли ти е?

— Защо да ми е тежко? — запитах смутено аз.

— Сега всичко премина в тебе!...

— Не мисли за това! — отвърнах аз. — То можеше да живее само в теб... Извън теб то няма никаква сила.

— Ти си ужасно добър, Антони.

— Не, Доротея... Не искам да бъда добър. Поне както ти го разбираш.

— Искаш ли да ти олекне?... Ама съвсем, съвсем...

— Не, не искам! — отвърнах аз твърдо. Наистина не исках. И точно обратното. Сега исках да задържа в себе си всичко, което бях придобил, да го нажежа до бяло, докато почне само да свети. Просто не разбирах как съм могъл да живея досега толкова празен и кух, без никаква своя тежест. Защо да ми олекне? И от какво? Но тя сякаш не ме разбра, обърна се и ме погледна. Не я виждах в мрака, толкова бях унесен в себе си.

— Стани, Антони! — каза тя тихо. — И не се плаши. Няма да ти причиня никакво зло.

Аз автоматично станах.

— Подай ми ръката си!

Подадох ѝ ръката си. Нейната ми се стори някак неочаквано топла и силна.

— А сега, Антони, погледни към небето. Трябва да свикнеш с него.

Да свикна с него? Може ли да свикне човек с небето? Аз го гледах, сега то ми се виждаше много по-ниско, сякаш изведнъж бях израсъл до висините му. Ниско, черно и много по-хладно от всеки друг път. Но самите звезди ми се сториха така бляскави, че просто ме заболяха очите, като ги гледах.

— След малко, Антони, ще почувствуващ някаква необикновена лекота. Все едно че изведнъж си се превърнал във въздух... Не говори!... Ако го усетиш, кажи ми само „да“ или „не“! Това е всичко.

— Да! — казах след малко.

— Ето, ние тръгваме, Антони!... Отпусни се вътрешно... Не прави резки движения. И най-важното — не мисли!... Ето, това е всичко — бъди щастлив!

Сега ми се струваше, че гласът ѝ е необикновено звънлив и мелодичен. Дори не усетих как сме се отделили от терасата. Бяхме някъде във висините, под нас трепкаха светлините на града, точно така, както човек ги вижда и от борда на самолет, който вече се спуска за кацане. Плавахме сред самите светлини, не виждахме бреговете, сякаш бяхме в сърцевината им. И все пак не беше същото, ние не летяхме, а се реехме като птици, които

вече здраво са се закрепили на крилете си. Много добре усещах тялото си и въздуха, който ме обливаше като вода.

— Страх ли те е, Антони? — запита тя. — Да или не?

— Не, ни най-малко!

— Искаш ли да излетим по-високо?

— Да!... Да!...

Ние летяхме към звездите, които ставаха все по-едри и по-бляскави. Сега въздухът като ураган биеше в лицето ми, челото ме заболя, ноздрите ми изтръпнаха. Не бях нито безплътен, нито безчувствен в тоя миг, много по-силна и топла, почти гореща усещах ръката ѝ, която здраво държеше моята. После ураганът съвсем отслабна, макар че въздухът стана много по-студен, почти пронизващ. Отново се реехме във висините, но сега виждах само звезди, които режаха очите ми с диамантените си остриета.

— Доротея, къде е земята?

— Под нас! — отвърна тя. — Не се плаши, ние летим по гръб.

Да се плаша ли? Що за глупава мисъл! Всичко, което изпитвах в тоя миг, ми се струваше по-естествено и по-истинско от целия ми досегашен живот. Значи Доротея е била права, хората наистина са произлезли от птиците.

— Антони, щастлив ли си?

— Да, Доротея...

— Ето, виждаш ли? Но човек не може да бъде щастлив, без да го е заслужил.

— А аз с какво, Доротея?

— С мене... С мене, Антони, понеже си ми повярвал.

Ние отново се обърнахме към топлото дихание на земята. Колко далеч бяха останали светлините на града. И колко едва забележими. Сега ми приличаха на малка земна галактика, загубена в нейната пустош.

— Къде се намираме, Доротея?

— Над планините... Затова е толкова черно под нас.

— Черно и мъртво!... Но и така е хубаво.

Реехме се над планините, по-високо от техните спящи орли.

— Студено ли ти е, Антони?

— Да, малко!

— На мен никога не ми е студено — каза тя. — Усещаш ли колко съм гореща? Аз мислех, че то преминава от мен в теб, Антони... Но нищо, ето слизаме.

Наистина слизахме и все повече и повече приближавахме към града, светлините му ставаха все по-ясни и по-отчетливи. Непрекъснато ни обливаха ту по-хладни, ту по-топли течения, сякаш плувахме из море. Усещах се все по-лек и свободен, едва ли не звънтят от лекотата си.

— Доротея, летяла ли си и друг път?

— Много пъти, Антони.

— Колко много?

— Не знам. Но то не е толкогва просто, не можеш да го правиш като птиците — когато си искаш...

Гласът ѝ бавно заглъхваше. Навярно беше права — не биваше да говорим. Може би това ѝ отнемаше силата. Слизахме все по-ниско и по ниско, вече ясно различавах шосетата, плъзгащите се светлини на колите. След това започнах да различавам улиците и площадите, даже отделните сгради с техните неоновии корони. И същевременно усещах как нейната ръка бавно изстива в моята, как потръпват пръстите ѝ.

— Трябва да слезем, Антони! — каза тя едва чуто.

— Добре! — отвърнах аз.

Но не можех да си представя как отново ще имам твърдина под мен. Как с усилие ще мъкна тежките си крака. Как мъчително ще дишам горещия въздух. Това, за което мислех, че е безмерна свобода, изведнъж се бе оказало робство, съвсем безутешно поради своята неотменимост.

— Ще намериш ли къщата, Доротея? — запитах аз.

— Не говори, Антони! — отвърна тя глухо.

Едва усетих как се докоснахме до топлия бетон на терасата. Не слязохме, а кацнахме като птици. Не я виждах добре, но ми се струваше пребледняла. Улових ледената ѝ ръка и я поведох. Слязохме по неосветената стълба, отворих вратата на апартамента. Вдигнах ръка и бавно завъртях ключа. Лампата светна. Не спях. Не бях се събудил, значи не бях сънувал. Усетих как ръката ѝ отново потрепера в моята.

— Загаси, Антони! — каза тя умолително.

Отново завъртях ключа, двамата потънахме в мрака, топъл и влажен като хралупа на звяр. След това усетих как тя се отдели от мен и изчезна, сякаш се бе превърнала във въздух. Усещах, че зъзна, от страх нявярно след всичко, което се бе случило. Или което не се бе случило, не знаех какво да мисля. Но страхът все пак идваше, гъст и пихтиест, прецеждаше се през всички цепки на душата ми, готвеше се да ме удави.

— Антони! — обади се тя. — Антони, защо не идваш?

Изпитах огромно облекчение, като чух гласа ѝ. Наистина все още глупаво и безсмислено стоех до вратата, дори не бях я притворил.

— Не те виждам! — отвърнах аз.

— А аз те виждам — каза тя. — Върви направо пред себе си.

Гласът ѝ не беше така звънлив и ясен, както, когато бяхме там, _горе_. И все пак това беше нейнияг глас, малко задъхан, истински жив човешки глас. Тръгнах предпазливо напред, блъснах се в нещо, в някакъв ръб може би, но не усетих болка. Навярно бях съвсем близо до дивана, на който тя спеше.

— Студено ли ти е? — запита тя.

Трепнах силно, толкова близо и ненадейно прозвуча гласът ѝ.

— Не особено.

— Но ти трепериш, Антони?

— Не знам!... Горе...

Но не посмях да довърша мисълта си, А ако не е имало никакво горе? Не, не е имало, разбира се, невъзможно е. Това е вечер като всяка друга, току-що сме се прибрали от терасата, готвим се да спим.

— Ела, ще те стопля! — каза тя.

Усещах как се съблича малко трескаво в тъмното. Чувах ускореното ѝ дишане. В мрака някак призрачно ми се мярнаха нейните тънки, голи ръце. Прегърнах я поривисто и в същия миг уплашено се дръпнах назад. Раздра ме острото отвратително чувство, че съм прегърнал мъртвец.

— Какво ти е? — трепна тя.

— Ти... ти си просто ледена! — възкликнах аз, стреснат от собствения си глас.

Тя помълча миг, после добави:

— Антони, тая сила излиза от самата мен! А сега трябваше да ни издържи и двамата... Не се плаши, Антони, аз не съм лебед, аз съм човек.

Да, наистина се е случило, щом така спокойно говори за него. Така е, никой не може да лети даром из висините. Даром и без всякаква разумна цел могат да летят само библейските ангели. Отново се успокоих, така както бях спокоен там горе. Галех с изстинанали пръсти гладките ѝ бузи, раменете ѝ, момичешката ѝ шия. Усещах как бавно се възвръща в нея истинската човешка топлина, как кожата ѝ отново става жива и топла. Първи се наляха със сила ръцете ѝ, после стройните ѝ крака. Все по-горещ ставаше дъхът ѝ, все по-жива и гъвкава слабата ѝ снага. Дори леките ѝ коси се увиваха в ръцете ми като живи. Усещах, че се зашеметявам все повече и повече, сякаш падах с безумна скорост от висините. Сега ми беше все едно, там долу ме чакаше земята, с която бях свикнал. Да, все едно дали ще ми донесе живот, или смърт, все едно. В този миг като зверовете и като дърветата носех в себе си простата истина, че това са само двете илюзорни, сменяващи се лица на вечното съществуване.

* * *

Събудих се късно сутринта. Леглото беше празно. Нейното легло беше празно. Нямах никакви, ни най-малки следи от нея, сякаш никога не бе съществувала. Имах странното усещане, че съм се върнал назад във времето, че съм се озовал внезапно в някакво отдавна изминало лято на моя живот. Или в някой изминал век, вече пуст и безжизнен, като спомен за мъртъвци. Огледах се предпазливо — никакъв изминал век. Оранжев мокет, две кресла с дървени облегалки, капакът на пианото, който блестеше като стъклен на лятното слънце. Аз бях у дома... И вече бях съзрял дрехите си, разхвърляни небрежно по пода. Да, случвало ми се е и това през моя дълъг безразборен живот — да не знам къде съм, кога съм, защо съм. Но сега поне знаех, че съм си у дома.

Спомените ми се връщаха един по един — пределно живи и ясни. И все пак не бяха съвсем до мен. Имах усещането, че от тях ме дели тънка преграда. Дъсчена стена може би или просто врата

без дръжка и ключ. Бях виждал това. Дълъг, тъжен коридор с мозаичен под, още влажен от избърсването на санитарките. Зарешетени прозорци. Бях виждал това. Момиче, което държеше въздух в шепите си, бледо, с остри уши. Кога и къде? Натисках с все сила вратата, не исках да пусна никого и нищо. Но той се процеждаже упорито през ключалката и през всички цепки — моят страх.

Не усетих как съм станал, кога съм събрал разпилените дрехи. Спуснах се към банята. Там, на стъклената поставка пред огледалото, видях нейни вещи — малка четчица за зъби, нивеа, лосион за коса. Господи, луд ли бях наистина? Пуснах душа със студена вода, пъхнах се разтреперан под него. Стоях, колкото можах, после като опарен изскочих оттам, облякох се трескаво, отново се върнах в хола. Сега се чувствувах малко по-добре, дори погледнах през прозореца. Нищо, обикновен летен ден, горещ и досаден, лъх на асфалт, остър блясък на никелирани автомобилни брони на паркинга. Малко по-нататък, на затревената площ, бръмчеше досадно моторна косачка. Унило и разсеяно я тикаше пред себе си старик с бяла коса и омачкани дочени панталони. Погледнах часовника си — девет и двајсет и две минути. Датникът — двадесет и шести. Ами, разбира се, двадесет и шести юли, вчера беше двадесет и пети. Знаех, че сега най-разумно е да изляза някъде, да се озова между хората. Достатъчно беше да послушам само четвърт час най-обикновено човешко бърборене, за да дойда отново на себе си.

С облекчение влязох в колата, запалих мотора — моят единствен приятел, безчувствен, но верен, съставен от стоманени късове, кабели и тенекии, тикан от отровни газове — за кой ли път ме спасяваше? Завих бавно на ъгъла, след малко излязох на булеварда. Там, по твърдия гранит на паважа, лениво пъплеше гигантски екскаватор. Уродливата му главичка, толкова малка за грамадния труп, бе сведена омърлушено, сякаш душеше пътя. Заминах го внимателно и продължих. Вече не мислех, знаех къде отивам. Само там щяха да ми помогнат, никъде другаде.

Беше малко по-безлюдно тая сутрин в института. Тежката болнична миризма, по-скоро въображаема, отколкото истинска, отново ме зашемети. Влязох при доктор Юркова, тя седеше, както винаги, зад бюрото си, внимателно се взираше в някакъв

гъсто изписан машинен текст. Като чу шума, тя разсеяно вдигна глава. Колкото и да бе добре устроена и свикнала с изненади, усетих как вътрешно трепна.

— Седнете, другарю Манев!

Аз мълчаливо седнах. Не бързах да заговоря, исках да се съвзема поне от изкачването на стълбите. Едва сега разбрах, че не съм бързал, а просто съм тичал по тях.

— Виждате ми се нещо разстроен? — заговори тя първа.

— Личи ли ми?

— Да, малко сте бледен. Да не са ви изплашили?

Говореше ми с някакъв променен глас, мек, ласкав и дружелюбен.

— Да, има нещо подобно.

— И какво е станало?

— Ние летяхме! — отвърнах аз. — Двамата с Доротея.

Сега си давам сметка, че в гласа ми навярно е имало злост и ненавист. И в никой случай не очаквах, че моите думи ще й направят толкова силно впечатление. Нейното меко, восъчно лице, вече потънало в някакво неподвижно иконно спокойствие, само за миг се преобрази, стана изострено и напрегнато. Имах чувството, че бе изпаднала в някаква вътрешна паника, която с все сила се мъчеше да преодолее.

— Разкажете ми по-подробно! — каза тя сдържано.

Струва ми се, че доста сносно й разказах това, което едва ли подлежеше на разумно разказване. Когато най-сетне свърших, тя не каза нито дума. Усещах я, че размисля трескаво, че с все сила се самоорганизира. По време на разказа се бях успокоил съвсем, главно от неговата нелепост. Сега отново ме достраша. Най-сетне лекарката вдигна към мен неподвижните си очи.

— Преди всичко трябва да се успокоите! — каза тя меко. — Вие сте напълно нормален, вас не ви грози никаква опасност.

— Напълно нормалните хора не летят! — казах аз троснато.

— Няма никакви доказателства, че сте летели! — продължи тя. — Понякога човешките халюцинации могат да изглеждат по-действителни от самата действителност.

— Да, но никога не съм имал халюцинации! Един здрав човек за какво ще халюцинира? При това нямаше абсолютно никаква външна причина!

— Имало е! — отвърна тя. — Вие знаете, че Доротея не е съвсем обикновено момиче. Щом понякога така успешно чете мисли, защо да не е способна да внушава и поведение?

Погледнах я поразен. Само това не беше минавало през ума ми.

— Смятате, че ме е хипнотизирала?

— Не точно това. Но нещо подобно.

Да, разбира се, какво друго? Погледнах я с нечовешко облекчение.

— Изключвате да сме летели, нали?

— Не го изключвам съвсем — отвърна тя меко. — Макар че ми се вижда невероятно.

— Но как така? — едва не креснах аз.

Стори ми се, че в погледа ѝ се мярна досада. Или някакво едва доловимо презрение.

— А как иначе?... Аз мога да твърдя само това, което знам и разбирам. Вие сте съвсем нормален човек и нищо не ви заплашва. Това не ви ли е доста тъчно?

Не, не ми беше достатъчно, продължавах да я гледам с недоумение.

— Доктор Юрукова, вие знаете ли какво значи думата гравитация?

— Не, не знам! — отвърна тя малко троснато. — Дори физиците не знаят.

— Не е въпросът до формулите... А до същината. Сигурно сте чували какви огромни енергии са необходими, за да се изведе една ракета в орбита?

— А вие смятате ли, че човечеството знае всичко за така наречените енергии?

— Наистина не ви разбирам.

Доктор Юрукова се понамръщи.

— Другарю Манев, научно е доказано, че има енергии, които са присъщи само на живата материя! — каза тя. — И не могат да се обяснят с известните до сега физически закони.

Тая жена навярно не беше с ума си. Или поне не разбираше своята професия. Толкова ли беше трудна да надникне в душата ми. И просто да ме успокои. Аз не исках да съм летял — това ми

се виждаше ненормално и страшно. Хиляди пъти предпочитях да съм бил хипнотизиран.

— Вие не трябва да се плашите от тая мисъл! — продължи тя. — Не в интереса на някаква истина. Явно, че не сте подготвен за нея. Но в интереса на вашето душевно здраве. Не твърдя пред вас, че сте летели, наистина е невероятно. Но не е глупаво или страшно, както вие си мислите. Ние все още не знаем всички възможности на човешкото съзнание. Нито какво е заложено в развитието на мислещата материя.

— Никой не може да лети! — казах аз с доста отпаднал глас. — Това не е по възможностите на хората. Това е лудост.

— Другарю Манев, защо се правите насила дурак! — разсърди се тя внезапно. — Опитайте се да мислите малко по-съвременно. Това не е ни мистика, ни лудост! Това е наука!

Тоя път аз замълчах. Съзнавах, че колкото повече разговарям с нея, толкова по-зле за мен. Изобщо не исках да споря с нейните съмнителни научни истини. Някой бил преместил дамско копче с мисълта си! Голяма работа! Не съм толкова прост, знам какво е телекинеза и психотроника. Но да летиш?

— Да оставим тоя разговор! — измърморих аз. — Не се безпокойте за мен, все ще се справя някак си.

Юркова се поусмихна, малко неловко наистина.

— Ще ви дам едни хапчета! — каза тя. — Ще ги взимате три пъти на ден, три дни поред. После отново ще дойдете при мен.

— Да, благодаря.

— И в никой случай не бива да тревожите Доротей. Не я питайте, не я разубеждавайте. Естествено тя вярва в това, което прави. Или това, което не прави. Сега-засега не бива да ѝ противоречим. Но ако ви предложи отново да летите — трябва да ѝ откажете. Колкото и силно да я наскърби това.

— Бъдете спокойна! — казах аз неприязнено.

— Не съм спокойна! Не разбирате ли защо е направила именно с вас тоя — как да го наречем — експеримент?

— Това повече не ме интересува! — отвърнах аз сухо.

С това нашият разговор свърши. Прибрах се у дома към два часа. Сега вече не се страхувах от това, което се беше случило. А от това, което щеше да се случи. Страхувах се от нашата среща с

Доротейя, от самата нея се страхувах, от думите, които щяхме да си кажем. Чувствувах към нея някаква непонятна враждебност. Та какво друго беше тя освен неканен гост, който е насилил грубо моята истинска човешка природа?

Не я дочаках. Малко преди четири часа, когато тя обикновено се връщаше у дома, аз панически хукнах към асансьора, качих се на колата и офейках, без дори да се огледам. Отидох в дневния бар на „София“, изгълтах сто грама водка и едва тогава събрах кураж да се обадя по телефона:

— Ти ли си, Доротейя?

— Аз съм, Антони, откъде се обаждаш?

Много ясно усетих тревогата в гласа ѝ.

— От съюза — излъгах най-хладнокръвно. — Доротейя, имаме важно събрание на ръководството. Ще се върна към десет часа.

— Добре — каза тя.

— Нали няма да ходиш никъде?

— Не, разбира се. И без това не ходя никъде.

Прибрах се малко преди десет часа, окуражен от алкохола. Доста добре го бях смесил с лимонов сок, за да не разбере, че съм пил. Може би времето ще изтрие доста неща от паметта ми. Но знам, че и до последния ми дъх ще остане в мен нейният поглед. Безкрайно ми е трудно да определя с думи какво съдържаеше той. Да улуча думите, значи да разбере всичко. Но навярно това не е по силите ми. Имаше в него и надежда, и недоумение, имаше някакъв мълчалив въпрос, който може би граничеше с ужаса.

— Здравсти! — казах аз колкото се може по-естествено и оживено. — Поскуча ли?

— Ти знаеш, че никога не скучая, Антони — отвърна тя тихичко.

— Именно — защото зная.

Продължих да играя тая жалка комедия още десетина минути. Признах, че съм пил една-две чашки заедно с другите. И че за разлика от нея съм ужасно скучал. Тя изведнъж се усмихна, сякаш някаква тежест се смъкна от гърдите ѝ. Навярно си е обяснила с алкохола моето неестествено поведение. Докато накрая малко неочаквано дори за себе си изтърсих:

— Знаеш ли, Доротея, утре заминавам за Пловдив... Само за два-три дни...

— Защо? — трепна тя.

— Има концерт на мои творби... Трябва да чуя последните две репетиции.

— Добре — каза тя.

Но не беше никак добре. Доротея изведнъж помръкна, слабичките ѝ бузи хлътнаха. Стори ми се някак отслабнала през последния ден, наистина се беше стопила. Изведнъж почти осезаема болка сви сърцето ми.

— Ще те заведе на концерта! — прибавих аз с изкуствено оживление. — Ходила ли си в Пловдив?

Но тя сякаш не ме чу. Бавно отиде до отворения прозорец, дълго стоя там. Като се обърна, лицето ѝ бе много бледо.

— Антони, аз сбърках! — каза тя едва чуто. — Не исках да те изплаша. Аз мислех... аз мислех, че ти ще ме разбереш.

За какво е сбъркала? Толкова много неща станаха снощи. Едва намерих сили да ѝ отвърна:

— Доротея, нека не говорим днес за това...

— Добре — каза тя. — Искаш ли да ти направя един чай?

— Не, моля ти се... Много съм изморен.

Като че ли нещо се пречупи в мен, нещо, което не знаех, че съществува. Станах и бавно се запътих към спалнята.

На другата сутрин тръгнах много рано, почти на разсъмване. За да не събудя Доротея, минах на пръсти през хола — като крадец. Тя спеше, обърнала главата си към прозореца, едва-едва озарен от утрото. Гладката ѝ гола шия меко сияеше на слабата светлина. Сега вече не съм сигурен, че наистина е спала. Може би просто не е искала да забележа, че е будна, че не е спала цяла нощ. Или пък не е имала сили да се сбогува с мене. Но дълбоко в себе си аз знаех, че ще се върна. Вярвах в това, както вярвах в съдбата си. И не след три... Само след два дни. Въпросът е да се успокоя малко, да събера в себе си кураж и сили. Не исках, наистина не исках да бягам от съдбата си, каквато и да е тя. До тая мисъл бях стигнал през дългата неспокойна нощ.

Като тръгнах, дори не знаех къде отивам. Във всеки случай не в Пловдив! Пловдив е град като всеки друг, пълен с шум и движение. На мен ми трябваше спокойствие и тишина. И нито

един познат човек да не се мерне пред очите ми. Отидох в Боровец. Беше доста оживено през тоя сезон, хотелите бяха препълнени. Намерих съвсем случайно стая, настаних багажа си — какъв багаж, само едно малко куфарче. Там наистина беше много тихо, но и пусто освен това, тая кристално прозрачна пустота, пълна с неподвижни дървета, ме потискаше. През първата сутрин се поразходих из гората. Нямаше никакви птици из мъртвата стара гора. Срегнах по пътя си само един мравуняк, един малък Вавилон от пръст, сухи листа и клечки, който гъмжеше от грамадни червени мравки. Излязох на някаква просторна слънчева поляна, цялата жълта от разцъфтялата млечка. Само я погледнах, и се върнах назад.

Следобед слязох на терасата, която служеше и за кафе. Пиех евтин, лош коняк, нямаше друго. Пиех бавно, но много. За пръв път през живота си пиех сам. Слънцето рано залязваше зад планинските скатове, улиците и алеите се заляха в дълбоки сенки. Колкото повече пиех, толкова по-силно усещах своята глупост. И своята безмерна подлост. Страхувах се да мисля за Доротея, но от време на време тя изникваше пред очите ми със своя ням въпрос, в който бях усетил ужаса.

През първия ден се прибрах в стаята си едва като затвориха, пиян и трезвен едновременно, изпълнен е лоши предчувствия. В просъница ми се стори, че летя отново над града, над планините, между леките облаци, които се стелеха като дим във висините. Чувствувах се много щастлив. Но се събудих изплашен, навън грееше ослепително лятно слънце, миришеше силно на борова смола от гората, която слизаше почти до прозореца. Излязох на плиткия циментов балкон — всъщност беше доста рано, дълбоките долини на планината тъмнееха в сенки, някъде наблизо шуртеше вода. Понаведох се — чистачките търкаха с парцали шахматните карета на терасата, нещо оживено си бърбореха. Слязох долу, поръчах си шунка с яйца и бутилка бира. Донесоха ми я толкова студена, че изведнъж се ободрих. В края на краищата нима е толкова важно дали човек е луд, или нормален? Важното е да се усеща добре. А аз бях щастлив в съня си, какво повече?

Вечерта ме завари на терасата пиян и отпаднал. Не бях помръднал от масата. В най-оживените часове от време на време

край мен сядаха немски туристи, повечето по къси гащета, със смешни кожени шапчици на главите си. Някои ме поглеждаха, жените главно, с любопитство, но и с известен респект — тоя посивял мрачен бухал, който гледа през хората като през въздух! В края на краищата днес е вторият и последен, ден, утре си тръгвам. А защо утре?... Защо пък непременно утре?... Кой ми е втълпил тая идиотска идея. Намерих ли тука това, което търсех? Не го намерих, естествено. Защо тогава ще чакам утрешния горещ и ослепителен ден? Станах и като сляп се запътих към колата си — без да платя, без да се обадя, без да взема багажа си. Запалих мотора и потеглих. Ръцете ми все още потрепераха, сухо и зиморничаво потракваха зъбите ми. Слава богу, поне пътят ми беше много добре познат, можех да го премина в какво да е състояние. Когато стигнах града, вече бях съвсем изтрезнял от напрежението. Дори не разбрах как съм преминал през него. Осъзнах се едва когато спрях пред високата тъмна кула на нашия дом. После, без дори да заключа колата, литнах към стълбите. Асансьорът работеше. Изкачих се на етаж, с разтреперана ръка пъкнах ключа в секретната ключалка, рязко отворих вратата. О, слава богу, светци и мъченици — антрето светеше! И холът светеше, от мястото си видях синята й чантичка на стола.

— Доротея! — извиках аз радостно.

Но Доротея не беше вкъщи.

Не, не беше вкъщи, но всичко подсказваше, че току-що е излязла. И навярно всеки момент ще се върне, щом дори не е угасила лампите. Внимателно, педя по педя, изследвах целия апартамент. Не беше вечеряла. Не беше взела никакви дрехи. Навярно не беше взела и никакви пари, щом бе оставила чантичката си. Но особено ме порази и изплаши това, че намерих в антрето обувките й, единствените, които имаше. Да е излязла боса? Немислимо, разбира се, освен ако е отишла на терасата. Ами да, разбира се, как мога да бъда толкова глупав? Не усетих как литнах по стълбите.

Но терасата беше съвсем празна. Прекосих я разстроено, изправих се пред ниския парапет. Някак несъзнателно вдигнах поглед към небето, сякаш Доротея не беше човек, а птица, която всеки миг може да долети от мрачините. Нищо освен бледи, изпоцапани звезди, тъмни сенки на облаци. Върнах се у дома,

погледнах часовника си. Оставаха десетина минути до полунощ. Седнах в едно от креслата и зачаках.

Сега вече едва помня тая кошмарна нощ. Нямахме какво да се помни. Бавно и лепкаво като грамадна гъсеница в дома ми допълзя ужасът. Не можех да му попреча, да го смачкам, да избягам от него, сякаш бях привързан с невидимо въже за креслото. Напразно се мъчех да се успокоя с куп разумни доводи. Какви ли не странни неща могат да се случат с човека в тоя живот. Глупави, обикновени и все пак неочаквани. Може да е умрял някой у дома ѝ, майка ѝ, да речем, и внезапно да са я извикали. Може да си е купила нови обувки. Може да седи разстроена на някоя чужда маса в нощния ресторант и да се вслушва в чуждите разговори. Може да се е случило и най-лошото — да се е възвърнала неочаквано болестта ѝ, да скита сега несвятна по пустите улици. Но дори това предпочитам пред най-страшното. Исках да я виждам пред мен с обезумелите ѝ очи, вместо да я няма никаква. Да я вържат на леглото ѝ, да крещи и стене, но да е тука! Щях да намеря, непременно щях да намеря сили и начини, за да я върна към нормален живот.

Към три часа се досетих за проклетите лекарства на доктор Юркова. Взех две хапчета, след половин час още едно. Прекарах тъй до сутринта, вътрешно вцепенен и безчувствен, без никаква мисъл в главата си. Към осем часа успях най-сетне да се пораздвижа. Взех един студен душ, смених си ризата и бельото, после бавно се изкачих на терасата. Оттам се виждаше много по-добре — на всички посоки. Никой не можеше да приближи до нашия дом, без да го видя.

Именно затова веднага забелязах малката групичка разтревожени хора. Бяха доста близо, на стотина метра от нас, всред откритото неравно поле, осеяно с ями и остатъци от строежите. Бяха се скупчили, наведени към земята, някои дори бяха коленичили. Усещах тревогата по нервните им движения, дочувах едва-едва уплашените им гласове. Повечето от тях бяха строителни работници от близката недовършена сграда, разпознах ги по предпазните каски на главите им. После те вдигнаха нещо от земята и с усилие и суетня го понесоха насам. Много добре видях, че е жена, тънките ѝ боси крака висяха като мъртви. Като приближиха съвсем, разпознах роклята ѝ. Не помня

как съм затичал надолу по стълбите, нямах дори сили да дочакам асансьора.

Носеха Доротей. Както по-късно разбрах, бе престояла мъртва цялата нощ в това пусто, оръфано от грейдерите поле. Бе лежала там, докато някакъв кранист я бе забелязал случайно от своята висока кабина.

Успях да вляза във връзка с генерал Кръстев едва към обед. Само с няколко думи му обясних какво се е случило. Той замълча за миг, после ми отвърна със своя обичаен, малко забавен глас:

— Добре, ела при мен. Ще ти оставя пропуск. След половин час бях в кабинета му. Сякаш виждах пред себе си друг човек — малко чужд, съсредоточен и спокоен. Но най-силно впечатление ми направиха очите му — не можех дори насън да си представя, че може да има такъв студен, остър и пронизателен поглед. Едва като ми заговори, в гласа му прозвуча нещо познато и свойско.

— Сега се успокой! — каза генералът. — И ми разкажи всичко подробно. Всичко, което се е случило между вас.

Всичко, което се е случило между нас? Та нима можеше да се изрази с думи? Нима го разбирах самият аз? И можех ли да му разкажа как сме летели двамата посред нощ в тъмните дълбини на небето. Много добре познавах неговия спокоен, малко бавен, но неумолимо логичен ум. Просто нямах сили в себе си да му разкажа това. И понеже скрих от него най-важното, сега усещах как разказът ми звучи малко нелепо и неубедително. Най-сетне свърших и замълчах.

— Ти скри нещо от мене! — каза генералът.

— Нищо! — отвърнах аз твърдо.

— Тогава не разбирам защо така внезапно си заминал за Боровец?

— Казах ти защо! Тая нощ ние за първи път прекарахме заедно. Но ти надали би могъл да разбереш колко това ме разтърси. Все пак тя не беше обикновено момиче, с обикновена съдба. Аз исках да събера малко мислите си, да се успокоя.

— Да, доста глупаво си постъпил! — каза намръщено генералът. — А не ти ли мина през ума, че и тя е имала нужда от добра дума, от успокояване? Особено след такава нощ, както ти казваш.

Сякаш ме бе уловил за гърлото с яката си космата ръка.

— Ето така стана! — казах аз безпомощно. — Сега разбирам, но каква полза?

— А защо поне не й се обади от Боровец?... Една добра дума щеше непременно да й помогне.

— Да, да, мина ми през ума, разбира се. Но трябваше да се свържа с нея чрез градската централа, тя щеше да разбере, че не съм в Пловдив.

Изглежда, че той бе очаквал от мен тоя отговор, защото лицето му леко се проясни. И все пак остана тъй, неподвижен, дълбоко потънал в мислите си. Едва сега усетих колко е разстроен и покрусен, колко трудно му бе да се владее.

— Както виждам, ти ме разпитваш — казах аз.

— Разбира се, че те разпитвам! — отвърна той малко рязко. — Но съвсем не както се полага в такива случаи.

— В какви случаи?

— Станало е нещо ужасно! — отвърна той. — Доротeya е била убита. И то не как да е. Тя е била хвърлена отнякъде. От някой много висок прозорец, от някоя висока тераса, като вашата, да речем. Костите й са жестоко изпочупени, вътрешностите разкъсани, прости ми, че ти го казвам...

Усетих как силно и остро ми прилоша, макар да очаквах такъв отговор. Но се съвзех доста бързо и отново запитах:

— А защо смяташ, че е хвърлена? А не се е хвърлила сама?

— Защото там, където е била намерена, няма никаква сграда!... Очевидно е била пренесена след това... А кой ще я пренесе освен тоя, който е бил виновен за смъртта й?...

Разсъждаваше съвсем логично, разбира се.

— А към колко часа е станало това?

— Медицинската експертиза е доста категорична — между единайсет и дванайсет. Точно по времето, когато ти си се прибирал вкъщи.

— Да, сега разбирам, че върху мен лежи доста сериозно подозрение! — казах аз равнодушно. — И това е логично!

Наистина бях равнодушен. Какво значение има, че ще ме подозират? Тя беше мъртва, това бе най-страшното. И сега никакво следствие не можеше да ми я върне обратно. Пък и имах ли морално право да се оправдавам, когато наистина бях виновен за нейната смърт.

— Не съм казал такова нещо! — отвърна доста сухо генералът. — Има някои факти, които сериозно му противоречат!

— И кои именно? — попитах аз без интерес.

— Ами ако е била хвърлена от вашата тераса, тя би трябвало да падне някъде върху плочника, който опасва цялата сграда. Тогава там щяха да останат следи от многобройните кръвоизливи. А няма следи! Глупаво е да се мисли, че това е станало другаде, а след това си пренесъл трупа й. Защо? За да създадеш улики против себе си?

— Това ли е всичко? — попитах аз.

— Е, не, разбира се! Но това е основното. И все пак остава открит въпросът — кой е убиецът? Защо е пренесъл трупа? За да бъде създадена фалшива улика? Но тогава трябваше да го остави някъде по плочника. Имам чувството, че цялата тая работа е извършена от някой луд или психопат.

Естествено!... Какво друго можеше да помисли? Нима някой нормален ум би допуснал, че тя просто е паднала от небето? Аз мълчах, генералът мрачно ме гледаше.

— Изглеждаш съсипан! — обади се той с променен глас. — Върви си у дома, опитай се да поспиш, ако можеш... Срещу теб няма да има никакво дирене.

— Какво дирене? — отвърнах аз с отвращение. — Какво ме интересува вашето дирене.

Върнах се у дома. Нямаше къде да отида, всяко кътче на земята сега за мен бе непоносимо. Празни, нагорещени стаи, пламнали от слънце пердета, жесток блясък на металните пепелници. Дори мъката и страданието сякаш моментално се изпаряваха в нагорещения въздух. И това бе най-страшното. Чувствувах се не толкова нещастен, колкото неизмеримо празен. Сега най-много ме потискаше моята жалка лъжа пред генерала. Защо не му казах истината? Нямаше да повярва, разбира се. Щеше да ме помисли за луд! И какво от това? Истината стоеше ли над всичко друго? Да, но коя истина — луташе се душата ми. Все едно коя! Ако я бях погубил със своето нищожество или слабост, какво изкупление би могъл да измисли моят злощастен ум? И защо трябваше да измисли?

Дълго стоях под студения душ в банята, но и това не ми донесе никакво просветление. И нямаше откъде да дойде. Мъчех

се да се успокоя с надеждата, че може би нямам вина за смъртта ѝ. Наистина изобщо не бях помислил, че може да се случи нещастие. Пък и досега не знаех какво е станало всъщност. Никой никога нямаше да разбере. Може би нарочно е прибрала крилете си. А може внезапно и за себе си да е загубила сили и е полетяла в бездната. Но какъв смисъл да търся вина или да се оправдавам? Всичко това се отнасяше само до моята личност. А Доротей? Никаква сила на света не можеше да възвърне към живот единственото човешко същество, което бе летяло. Все едно къде. Все едно как.

Късно вечерта се изкачих със свито сърце на терасата. Дори не посмях да погледна към небето, към невзрачните звезди, които едва забележимо мигаха над главата ми. Те никога вече нямаше да бъдат мои. Просто няха криле за тях. Или пък няха сили. Както веднага бе разбрала доктор Юркова, аз никога нямаше да премина бариерата. И нямаше да стигна по-високо от тая нагорещена от слънцето гола бетонна площадка, по която от време на време кацаха самотни гълъби.

КРАЙ